

Sunnhordland Tingbok A13

5. februar - 21. desember 1666

Teiknforklaring

[...] er utfylt av avskrivaren, t.d. etter klåre manglar eller utelatingar. Der spørsmålsteikn eller utropsteikn er nytta, er det for å markera uvisse med kva som står i originalen, eller ei markering av at det verkeleg står slik skrive.

<...> er margnotisar i originalprotokollen

{...} er overstrykingar i originalen

\.../ er skrive over linja i originalen.

Oppløyste forkortingar er skrivne med kursiv. Marketeikn och skillingsteikn er skrivne som *march* og *skilling*.

Eg har retta meg etter avskriftsnormalen i Diplomatarium Norvegicum XXII, dvs. at berre i ord etter punktum, samt i eigennamn og einskilde andre ord som t.d. månadsnamn, einskilde titlar og tiltaleformer (Herr, Welbiurdig o.s.b.) er det nytta stor forbokstav. Einskilde stader er det sett inn punktum der eg har sett det som naturleg. Ligaturen <β> vert transkribert som <sz>.

Jo Rune Ugulen
Statsarkivet i Bergen, juli/august 2000

Sundhord Lehns Thingbog

ANNO 1666

1a¹ Anno 1666 den 5 February effter loughlig t[*ill*] neffning weret forsamlede paa Horneland i Føe[n *schibbrede*] med effterschreffne laugrettis mend som retten betientte [*nemblig*] Knud Natteland, Jndre Teigland, Arne Yttre Haa[*uig...*] Hellie Grønaasz, Steffen i Spidtzøen, och Niels [.....]

Fremb kom for retten erlig och vellacht mand [*Mortten*] Madtzen i fuldmagtt pa Welbiurdig frue Karen M[*ouatt*] till Ornings gaardtz wegne och jndlaugde en wel[....] slodtz citation aff Bergenhussz vdsted den 12 De[*cembris*] 1665 offuer hindis søn Welbiurdig Berentt Orning [*till*] Wattne gaard, in forma at Hans Welbiurdighed er leffuerit [....] daller, och aff hans broder Welbiurdig Erich Orning [....] 4 *march*, effterderom tuende Hans Welbiurdighedz till sz[....] och brodr vdgifne beuiszes lydelsze begge d[*aterit*] den 5 April 1647, som sehniste den 4 Jully er [*vdj*] rette lagtt och paa schreffuett.

Diszligeste formeller steffningen om trende jorder paa Storen nemblig Lillebøe, Kametj och halffpartten i Stue som velbemelte Welbiurdige frue Karen Mouatt fra sallig Lauridtz Thoszneses arffuinger har indfritt, imod den giffuen jord Wamben i Haranger, effterderom sallig Welbiurdig Lauritz Galtungs revers daterit Tosznes den 1 February Anno 1660.

Jndlaugdis saa sallig laugmanden Jacob Han[*sszens*] domb daterit 1650 den 25 February som kiend[....] Lauridtz Tosznes till sin gieldtz betalling, eller [....] till trende samme gaarder som er hansz pant[....] och formeente Mortten att effterdj fruen [....] har indfritt ut supra, att hun daa burde fa[...] panted igien med landschyld och herlighed, och w[....] Berentt Orning szig dermed iche att befatte [...]

Diszligeste och begierede domb om Hans Velbiurdighed [...] pligtig det optagne guld sølff och pennges [...] for omrørte tuende beuiszer, at tilbage\lege/ med [...]

1b och schaadegield, effterdj saadantt iche paa szin tilbørlig sted er betalt. Och derom widre indgaff velbemelte Welbiurdig frue Karen Mouadz och Welbiurdig Erich Ornings tillige wnderschreffne schrifttelig jndleg och protestation som for retten bleff op læst.

Herimod paa Welbiurdig Berentt Ornings wegne effter offte paa raabelsze at suare, møtte ingen her wdj widre att jndgiffue end huis Hans Welbiurdighed med egen haand paa steffningen haffde teignet om hans søsters optugtelsze, och dett regenschab hanssz moder derforre haffuer att giøre, med mere wittløfftiggt som sagen i szig sielff indtett ved kommer, i nogen maade.

Men Mortten Madzen som tillforn wahr herom paa den Welbiurdige frue, och Welbiurdig Erich Ornings wegne, endelig dom begierende.

Daa er herom saaledis for rette aff sagtt att effterdj aff de tuende Welbiurdig Berentt Ornings wdgifne beuiszer fornemmis Hans Welbiurdighed at haffue anammett aff sin moder Welbiurdig frue Karen Mouatt 502 daller och aff hans Welbiurdige broder Erich Orning 116 Rixdaller 4 *march* som hand beloffuer paa deris wegne till de fattiges forstander i Hollmens kierche i Kiøbenhaffn att schall ehr legge och betalle, som iche beuiszes med nogen rigtig qvitantz derfra, hid indtill at were scheid. Thj kand wj iche

¹ På folio 1 vantar i hovudsak 2 til 3 cm av høgere kant sett frå a-sida.

rettere wide at forefinde, end Hans *Welbiurdighed* jo pligtig er samme optagne sølff guld och pennges, igien till szin moder och broder at restituere och igien giffue med paa løbende billig rentte och om kostning fra den dag hand det aff dem har oppebaaritt, och dett wnder namb och wordering aff hans godz och formue effter recessen

2a och forordningen at wdsøgis, de førige er gangne domme och louglig forpanttinger her med w-forkrenchett.

Belangende den anden till talle om de ind friede trende panttegaarder fra *sallig* Lauridtz Thosznes daa naar for ossz rigtig beuiszes aff huemb dett scheid ehr, eller huisz Wamben till hører och i lod paa schiffed er till falden, saa schall derom worde paa kientt huisz rett ehr. Och huor meget en huer *sallig* *Welbiurdig* Erich Ottszens arffuinger der wdj proqvota at betalle tillkommer effterdj Lauridtz Thoszneszes fordring burde først aff fellidtz boe att haffue weritt wdtaget och betaldt, och siden dett øffrige arffuingerne j mellomb schiffte effter lougen och laugmandens dom.

Anno 1666 den 13 February paa Leeruigen med effterschreffne sex mend werett forsamlede nemblig Peer Hyszingsta, Johannes och Knud *ibidem*, sambtt Omund Øchland, Haldoer Langeland och Otte Odland.

Fremb komb for os Johannes och Haldoer Lundemantzwerch, och klagelig berettede och till kiende gaff at de ved sehniste fastelaffuens tider wed den offuer faldende schaadelig jldebrand paa deris paa boende gaard at haffue mist deris fattige formue saa alting er op ganget och i asche nedlagtt wndtagen fæhuszett allene och noget aff laan. Huorom hand fremblagde sin sogne prestes *Her* Peder Olszens schrifftelig sehtificatz och derhossz till spurde neruerende omkring boende naboer om de saadantt och iche war bevust.

Huilche dj alle wed gich saaledis (dissz wehr) dennem i sandhed att vere bevust, och well witterligtt. Och var Johannes och Haldoer herom itt tingsvidne *begierendis*.

Anno 1666 den 14 February effter louglig anfordring werett forsamlede paa Ouge i Fiære schibbrede med effterschreffne sex mend som retten betiente, nemblig Hellie Suendtzboe, Johannes Røgenes, Siffuer Øffrebøe, Suend Ljer, Gunder Wig och Størcher Uig.

2b

Fremb komb for retten Knud Haldoerszen Ouge och jndlaugde en wdtagen schrifftelig slodz citation aff Bergenhussz den 18 Janvary 1666 offuer Torchild Sommerfeld formedelst w-louglig arffue schiffte och bytte effter hans *sallige* quinde Gundelle Aszlachsdatter i dett hand iche har nøtt den deell och anpartt Norgis loug hannem tillholder, formeentte Sommerfeld hannem for paa bragtt schaade och om kostning burde suare och jndstaa med widre steffningens for melding for retten op lest. Diszligeste war och indsteffentt Niels Øchland och Ingebrichtt Egeland som samme schiffte haffde werett offuer werende.

Paa huilchen steffning bemealte Sommerfeld haffde sit spottsche suar anteignet at hans fuldmegtige war en karll och iche en dreng, som der for først schulle søgis, effterdj Sommerfeld indtett schifftebreff er anuist.

Dernest jndlaugdes samme registrering in original daterit den 25 July 1665, huor \aff/ fornemmis baade schyld och giæld saauell som hiembgiff och brøllup gierd aff fellidtz boe er wdtagett, saa att aff det offuerbleffne ey mere er kommen paa Knudz halffue boe end 38 Rixdaller 1 ort 3 *schilling*, i steden for 70 Rixdaller 3 ort 3 *schilling* som burde at falle paa hans lod naar schyld och giæld allene war wdtagett effter lougen.

Effter huilchen maade Knud Ouge formeentte største w-rett att were wederfaritt at saa

- meget paa hans stiftbøren er paaschiff, huilche om de haffde veret flere, ald fellidz formue saaledis haffde hen gangett, och hand igien i ald armod haffde veret bested. Protesterit der fore for ald schaade och om kostnings op rettning, och jndlaugde en
- 3a anteignelsze paa allerede anuentte omkostning och derpaa tillige med, war endelig dom begierende.
- Herimod paa Thorchild Sommerfeldz wegne at suare effter paa raabelsze møtte ingen, widre end huis som hand paa steffningen wnder egen haand haffde theignet, och for retten op lest ut supra.
- Nielsen Øchland och Ingebrichtt Egeland møtte, och meentte sig iche loughlig att were steffentt. Sagde att dem som schiffed gjorde burde sielff att were til stede och suare der till och iche de som ichon war worderings mend.
- Men Knud Ouge som till forne, och effter opleste steffning war herom domb begierendis.
- Daa er herom saaledis for rette dømbtt och aff sagtt att efftersom Knud Halffuorszen Ouge søger och till taller Thorchild Sommerfeld formedelst tillføye[de] w-rett och w-loughlig med fartt wdinden det arffue schiffte imellomb hannem och hans stiftbøren effter derom nu for os i rette laugde samme schifftebreffs widre formelding, med formeening hand hannem for paa bragte schaade och omkostning billigen att bøhr suare och jndstaa, saa hand kunde niude huisz Norgis lough och rett med føhr.
- Huor imod directe at suare, Thorchild Sommerfeld indtett indgiffuer, widre end hand sig haffuer wnder staatt paa den wdtagne respective steffning sitt maculerit spodsche paa schriff at anteigne, och allene agerer sin drengs perszon som schiffed haffuer holdet att were en karll, och meener den forw-rettede bonde dermed att haffue noch och bør at vere be benøyett; Alligeuell beschriffuelszen sielff beuiser sig at were itt original dreng werch, och imod ald lough och rett. J dett boitt først iche rett att were schiff jmellem dem igien leffuende och den dødis arffuinger, jtem endeell ware dennem
- 3b høyre wdlagtt ennd de ere worderitt, en partt der imod ringere end dett er vorderitt, saa och sambtt aff løsszøritt gandsche forbj gaatt och ingen till schiff, och offuer alt odells godtzett aldellis forbj gaatt och wdelugtt. Arffuingerne indbyrdis jmellem till største confution och schaade. Med end och der for wden huis w-billig hiembføllge arffuingerne er tillagtt dennem heell w-lige imellomb regnett, till den ene mere end den anden. Och i liquidationen nogle at haffue faatt offuer deris sum, andre derimod igien mindre, som widre aff for jndførte w-rigtig beschriffuelsze er at ssee och fornemme.
- Daa efftersom Norgis lough *Arffue Balchen*, 3 *Capitel* paragraph 7 formelder; kommer hoszbund och høstrue sammen som haffuer godtz och pending, och dør entten dennem wden liffs arffuinger, daa schall ald witterlig giæld betallis aff fellitz boe, och siden skiffes huisz løszøre som offuer bliffuer lige i to partter jmellem den som igien leffuer och den dødis arffuinger. Jtem att hiembgiffen schall tagis aff arffuen; huilchen om iche till recher att der kand komme lige saa meget paa huer deris deell som igien er, daa legge tilbage tillige schiffte den som mere haffuer oppebaaritt ennd som loughen wduiszer ut eodem libro *capitel* 7 paragraph 13.
- Effter huilchen maade och loughens tilholdelse Knud Ouge naar gielden er fratagett tillkommer den halffue boe som er 70 Rixdaller 3 ort 3 *schilling* huor imod hannem dog indtett mere er tillagtt end 38 Rixdaller 1 ort 3 *schilling*, saa hand derpaa befindis at were for w-retted och fra schiff 32 ½ Rixdaller. Huilche (med den allerede paaløbende omkostning tilsammen bedrager 41 Rixdaller 2 *march*) vj iche
- 4a rettere wed att fore finde med Thorchild Sommerfeld som till szin wdschichendis for retninger pligtig er at suare, jo billigen och med rette bøhr inden 14 dage att restituere, eller och sligtt med ald vidre paa gaaende om kostning aff hans godtz och formue huor dett findis wed namb och wordering effter recessen att wdsøgis.

Belangende huad for w-rigtig beszeigling och den fattige bondis w-louglig med fartt bør at bødis. Daa naar *Konglig Maystetts* fougett sligtt till børligen søger och paa taller, schall derom worde paa kientt effter lougen huis forsuarligtt och rett er.

Huad \och/ angaar jndhøstningen for dett aar schiffed stoed, daa der som arffuingerne iche will laade szig nøye med den halffue sæd och arbeide, och Knud Ouge (som den forligelse om de 14 tønner koren fra gaar) dennem derom wed louglig steffnemaall i rette fordrer, schall der for suarlig kiendis om bemeltte stift børen med rette bøhr att arffue nogett udj ded som iche war auffliitt eller kommen i werden daa deris moder døde.

Anno 1666 den 22 February weret paa Røsszeland i Quindherrit effter tolderen Anders Rasmuszens wdtagen slodtz citation, med dissze tuende mend Lauridtz Sunde och Jndre Tuett som retten effter thold ordinantzen i confiscations sager betiente.

Præsenterit for retten bemeldte Anders Rasmuszen och i rette lagde samme wdtagen citation offuer endeell saug brugende allmue geistlig och wertzlig wdj Stranduig, Opdalls, Strandbahmbs, Quindherrit, Schoneuigs, Fieldberg och Fiære schibbrededer formedelst deris schaaren och solte bord de for det aar 1664 iche rettelig har angiffuet effter Hans *Maystetts* breff. Formeentte der fore dett for dulte billigen burde were forbrutt, med widre

4b steffningens jndhold for retten op lest daterit Bergen den 11 Decembris 1665.

Effter steffningen møtte først Thomas Giære, saugmester paa Aldalls saug, och ind gaff *Her Hansz* paa Fusztes schrifftelig forklaring at hand haffuer schaarit i det aar 1664 27 ½ tølter, jtem Hindrich Lossz 4 tølter och for *Her Jens* bekiende Tomasz at were schaarett samme aar 64 wngefehr 200 bord, aff huilche bord *Her Hans* foregiffuer at were solt i Bergen till Daniel *Tomaszen* 100 bord, och till en schott i Kuardall 50². De øffrige berettis at vere forbrugtt till kierchernis och huszes fornødenhed. Jtem nogle solt till Liusze Chloster.

Paa *Her Rasmus* i Strandbahmbs vegne indlaugde Ingebrichtt i Homblesuigen hans med egen haand schreffne missive daterit Strandbahm den 8 February 66 huor wdj hand bekiender at haffue schaarit och solt aff hans saug for Anno 1664 800 bord, huor aff Anders Rasmuszen beuiste med Jens Douers regenschab iche mere att vere betalt end for 400. Paa hans wermoder Liszebett Thosznes vegne schriffuer *Her Rasmus* att hun ey har schaaert mere 1664 end 1200 bord som schatten er betalt aff.

Her Elias haffuer sielff att suare till szitt brug.

Saugmestrene er deris egne drenge huor aff nu ingen møtte, i rette widre forklaring at giøre effter steffningen.

Paa Pouell Hammeraasztes vegne møtte hansz broder Olle Egeland och berettede paa hans vegne at hand iche kunde mindis huor mange bord hand schar Anno 1664, entten det war 1 tølt, 2 tølter eller thj tølter, huor om hand dog iche kunde wide at giøre æd, effter som hand det ej ved till vissze. Hand schall sielff komme till toldren med første naar hand kommer aff byen och giøre klartt.

5a Paa *Her Peder Mogensen* och Mette Pouellsdatters vegne møtte ingen. Paa steffningen haffde *Her Peder* teignet at hand till forne haffuer schrifftelig suarit Anders Rasmuszen, huilchen missive Anders nu i retten fremblagde huor udj *Her Peder* beretter at haffue leffueritt till Christen *Jacobszen* for dett aar Anno 1664 aff Fladerager saug 2 *Rixdaller* effter som saugen war taxerit for aarlig 800 bord. Der jmod indlaugde Anders Rasmuszen it vdtog aff førige aars ting bog, att Joen Jndreszen och Olle

² Originalen har *j00* med halveringsstrek over *j*. Det er ein svært uvanleg måte å skriva eit halvt hundre på, men det må vera det som er meint når ein ser på konteksten like etter. Det kan neppe vera meint 99 ½ bord, då må det snarare vera 100 som er meint - men då vert det ikkje mykje bord igjen til reparasjon av kyrkja.

Willombszen saugmestere paa Fladerager saug har bekientt paa Søreidz tingstue den 3 Julj sidstforleden at haffue schaaritt for Mette Pouelsdatter 1664 800 boerd och 7 ½ tølter, och for Her Peder Mogenszen 600 bord och 3 tølter, er till sammen 1500 bord och ½ tølt, huor aff Christen Jacobszen paa bege deris wegne indtett mere till Anders Rasmuszen har entt rigtigt end for 800 bord.

Lauridtz Kattelend møtte och bekiende at haffue schaarett paa szin saug for Anno 1664 itt hundre bord som er førtt til byen och der forhandelitt samme aar, widre haffde hand iche schaaret wden en baadzwedstoch, eller till husszbehoff for en mand. Fore gaff nu saauell som till foren att wilde schaffe sedell fra byen der att haffue giffuett sin tiende. Berettede och att at[!] haffue betalt och leffuerit schatt till Ingebrichtt i Homblesuigen aff szin saug for huer aar 2 Rixdaller, wndertiden i pennges och saa i wahre, meentte der med szin saug att were befrit huor till Ingebrichtt suarede at det war for grunde leye, och ellers for anden schyld.

Paa Lauritz Johanszen saugmester paa Sembs saug hans vegne suarede Bottell saugmester, at hand war med[?] haffuett, hand er en fattig mand och eyer indtett.

5b Anders Rasmuszen jndalugde it vdtag aff thingbogen passerit paa Jordtznies den 17 May sidstforleden huor effter schreffne bord wed Sembs saugmester er angiffuet at vere schaarett for Anno 1664 nemblig *forschreffne* Lauridtz Johanszen som hand har førtt til byen 9 tølter bord. For Jens Søffrenszen paa Snielstuett 450 bord huor aff hand endnu som tillforne bekiende iche att haffue solt wden itt hundrede, resten er forbrugt till hansz gaard som schall befindis paa laaen. For Steen Torendall iligemaade 450 bord 2 tølter huor aff hand nu som till foren ichon bekiender itthundre at haffue solt, och resten till hans gaard forbrugt, effter hans nu indschichede schriffuelsze.

Joen Torszen møtte paa Joen Steenszens wegne och meentte at haffue fordrag till hans junchers hiembkombst. Hand haffde solt till Ingebrichtt i Homblesuig 500 bord som er schaaren 1664, som och Ingebrichtt nu for retten war gestendig.

Anders Jonszen Schaalle møtte iche, haffde schaaritt effter saugmesterens bekiendelsze itt hundrede bord.

Lehnsmanden suarede paa Anne Øyes wegne som haffuer schaarit 100 bord, att de er satt paa hindis opbrentte gaard.

Bottell Semb suarede paa Mattis Sedbergs vegne att hand er siug, de 200 bord hand har schaarit er førtt til byen och solt der.

Olle Nattersta møtte bekiende at hans 200 bord er førtt til byen och solt der. Diszligeste och Jffuer *ibidem* hans halffandet hundret bord.

Berie Mallmanger nu tillholdendis paa Enes fore gaff at haffue solt till en schottz mand itt hunder bord, de andre har hand forbrugt nogle tilbord tag och resten liger i Mallmangers nøust.

Anders Nessz schaaritt itthunder bord møtte iche.

Mattis Nessz schaarit 3 ½ tølter som berettis at vere forbrugt till husszbehoff.

Thosten Nessz møtte iche. Bottell Semb suarede hans 200 bleff solt i Hougshaffn.

6a³ Lauritz Johansen Schie møtte iche, hans [.....] bord er forbrugt till Hatteberg.

Peer Semb sagde at haffue solt szine 30[.....] tølter i byen.

Knud Gudall suarede paa hans søn Tord San[duigs] wegne, att hans hundrede bord er solt i byen. Diszligeste *forschreffne* Knudz egne som och var itt hundre.

Anders Bringedall paa Olle Møchlebosts vegne frem laugde en told sedell aff Bergen toldbod daterit den 15 Julj 1665, at haffue fortiendet 30 tølter.

Paa Lauridtz Hanszens vegne suarede Peer Semb at hand har solt 250 bord i Teerøen, resten har hand førtt hiemb. Lauridtz liger nu sielff siug.

³ På folio 6 vantar delar av sida, i hovudsak øverst i høgref hjørne (sett frå a-sida), delar av høgrekanten, og delar av nederste kanten.

Bottell Semb bekiende att haffue \solt/ sine 300 bord, de 2 i Hougshaffn, och det tridie hundre kom til byen.

Joen Tordszen Hatteberg bekiende paa Thøris Egs[.....] at de 200 bord komb til byen, som hand och Thør[is.....] eyede i haab, de 150 vdschott kom till Hattebe[rg.....] formeentte att haffue fordrag till junchers [*hiemb*]kombst.

Bottell Semb suarede paa Joen Hattebergs vegne att de 150 bord komb till Hattebergs hauge.

Jffuer Kierland møtte betalte schatten for ithundre bord som hand tillforen har angiffuett paa Sunde.

Paa Olle Fittz wegne suarede Anders Bringdall at hand har schaarit 200 bord, der aff er beta[l]t f[o]r 8 tølter. Resten staar i hans noust v-forhandellitt.

Anders Bringedall schaarett 2 ½ tølt bord som er for brugt till hanssz husszbehoff.

Jørgen Lauridzen paa Kobberwerchet møtte [.....] att haffue solt 100 bord i Theerøen som er schaa[rett.....] huor for hand aaret effter in *Augustj* har erlagt 3 *march* till Christoffer Larszen; som Anders Raszmuszen berettede ingen magtt at haffue till att oppeberge.

Jørgen Eye chloster lehn[*sman*]d møtte paa hans *sallige* broders enche Britte Wdbio[*es wegne*] och suarede at h[.....] kunde indtett wide hu[.....]r scharen paa s[.....]

6b effterdj hindis *sallige* mand daa leffuede, men ville rette szig effter hindis med interesseredis forklaring saauell som saugmesterens, naar de till kloster tingene bliffuer steffentt saa wilde Jørgen Eye der och paa hindis wegne møde och suare.

Olle Sween aff Fiære schibbrede møtte tillige med hans saugmester Johannes Fion och bekiende at haffue schaaritt paa Eritzuogs saug Anno 1664 500 bord som de berettede endnu at staa paa saugen v-for handellitt, formeentte iche att burde giffue schatt førend bordene bleffue solt. Bekiende och at haffue førtt i samme aar 64 fra Ryföllche 500 bord som war schaarne aaret till foren der paa Frøuigs saug, och her solt till Eduartt Hardtz i Aaruigen, beraabte sig paa att wilde schaffe rigtig beuisz der fra att *Konglig Maystetts* thiende rettighed der att were betalt. Huilchet hannem och bleff paa lagtt att forschaffe till førstholdende vaar ting i Fiære schibbrede eller och daa effter denne idzige steffning derom att lide domb.

Widre eller flere aff de jndsteffentte er iche møtt eller fremb kommen, effter de wærett och stormen i dag war stoer, och \en/ partt i Schoneuigs schibbrede for jsz schyld iche er steffentte etcetera.

Anders Raszmuszen satte vdj rette och formeentte at huis bord de jndsteffentte har schaaen och solt och iche angiffuen eller betalt thiende aff, bøhr effter Hans *Maystetts* schattebreffue och forordning at were forbrut och derpaa endelig domb begierde.

De jndsteffentte suarede hertill at de ware fattige folch och iche kunde formaa schatterne effter Kongens breffue och termin at till weye bringe etcetera.

Herom ehr for rette aff sagt att alle huis bord som schaaritt [.....] och solt in Anno 1664, och ingen thiende be[talt.....] bøhr effter Hans *Maystetts* schatte breffue[.....] at vere forbrutt

7a effterdj contributionen ey i tilbørlig tid er ehrlagtt och dett wnder namb och wordering i en huers boe och godtz inden 14 dage nemblig for de Quindherritz bord for huer hundre 4 *Rixdaller*, och de andre 6.

Huad angaar de andre bord som her hiemme er forbrugt och ellers nu paa saugerne kand vere bestaaende, der med beroer paa widre høyre øffrighedz forklaring, effterdj schattebreffuene derom ey egentlig formelder, att saadanne i forbemeltte aar 64 schall were frj och ingen schatt giffue.

Anno 1666 den 13 Martj paa Horneland i Føens schibbrede med effterschreffne sex

mend Peder Hyszingsta, Knud *ibidem*, Haldor Langeland, Aschild *ibidem*, Michell Føen och Thorben Stue werett effter loughlig anfordring forsamlede retten att betienne.

Fremb komb Michell Mattiszen paa sin madmoders Edell sallig Christen Christenszens i Bergen hindis vegne och jndlaugde en wdtagen slotz citation offuer Her Nathanaell Madtzen medtiener i Gudz ord till Storens prestigield formelde at hun effter hans begiering till sallig Anne Offesdatters begraffuelsze haffuer wdlagtt och forstrachtt adschelligtt tillsammans bedragede 93 Rixdaller 3 *march*, som hand med gode szig iche haffuer willet bequemme till at betalle, med widre steffningens jndhold for retten op lest, daterit Bergenhus den 15 February 1666.

Med fulde saa her hossz prouisten Her Abraham Jørgensens hiembuiszningsdomb till den werdtzlige rett, effterdj Her Nathanaell szig for hannem iche att suare haffuer wilt jndstille daterit Thysznes den 25 Novembris 1665.

Jndgaffues saa en schrifftelig memoriall wnder Her Nathanaells egen hand till Edell Tomasdatter om adschelligtt specerj, derihende[?] wahre, malt och andet till hans sallig farsters begraffuelsze som hand jndstendig begier Edell Tomasdatter med største flid wilde wd rette och forschaffe till rette tid *etcetera*.

- 7b Och endelig fremblagde Michell Mattiszen bemelte Edell Tomasdatters schrifftelig forszett och protestation med derpaa teignede huis omkostning hun paa samme fordring haffuer anuentt, huor wdj hun begierer domb for capital, interesse och om kostning, alt for retten op lest. Daterit Bergen den 3 Marty 1666.

Herimod att suare møtte Her Nathanaell och aldellisz benegted at hand Edell Thomasdatter iche saa meget er schyldig som hun paa fordrer, till spurde hindis tiener och fuldmegtig om hand iche haffde regenschab och anteignelsze aff hindis bog huad sig det beløbber som hand till begraffuelszen haffuer forskreffuen, huilchet hand ehrbød sig effter hans haand att wilde suare till, naar hand ved huad der till er wdkommen och huad kiøb der paa er, widre eller andet huis den sallig quinde sielff i leffuende liffue kand haffue bekommett komb hannem indtett wed.

Men *forschreffne* Michell Mattiszen paa hans matt moders vegne effter jndlaugde documenter war herom dom begierende.

Daa er herom saaledis for rette affsagtt, att effterdj for ossz i rette legges Her Nathanaells schrifftelig begier och egen haand till Edell Tomasdaatter om adschelligtt till hans sallig farsters Anne Offesdatters begraffuelsze som hand sielff iche fra gaar, men szig derom tilbetalling ehrbiuder naar hand wed huad dett beløbber. Daa bør hand sligtt inden 14 dage att effter komme, och dett aff bemelte sallig quindis beste effterladenschab for huis hand till hindis begraffuelsze har forskreffuett, och effter Edell Tomasdatters rigtig regenschabs bog kand befindis med rette at beløbbe och schyldig vere

- 8a med sambtt renntte deraff fra den dag arffuingerne szig den sallig quindis godtz haffuer bemegtigett saa och 14 Rixdaller 1 ½ ortt billig anuentte om kostning till dato. Och dett wnder namb och wordering aff hans egettz godtz och formue huor dett findis schaadesløssz att vdsøgis effter lougen.

Anno 1666 den 17 Martj paa Schadden i Flacheuog. Neruerende fougden Jffuer Knudszen med en huer boende lehnsmand och sex laugrettismend aff huer schibbrede i Sundhordlehn, i huis paahør effter slotzlougens forwaltrs Hans Hansszen och Peder Hanszens ordre effterschreffne Konglige breffue och forordninger lydelig er worden op lest.

<1> Hans Maystetts naadigste wdstede schattebreff for neruerende aar, in forma att alle

schatter paa den maade, taxt och de om stender at schall oppebergis effter huer stedtz leilighed och proportion som den in Anno 1664 haffuer verett paa buden at wdgiffue, dog terminerne till effterschreffne tider naadigst confiderit, nemblig till paasche, Johannj, Michelj och juell etcetera. Daterit Hans Konglige residentz i Kiøbenhaffn den 3 Janvary 1666.

<2> Hans Maystetts breff till Hans Exellentz Her Canceler at schall offuer holde at schatterne till sine rette terminer w-forsømmet jndkommer och worder chlareritt, och dersom bonden det {ej} til anbefallede tider ej kunde erlege daa jordrotten sielff at wdlegge och betalle, och sin betalling igien till juell lige wed landschylden at søge effter lougen. Daterit den 3 January 1666.

<3> Hans Maystetts naadigste forordning om vdschreffning effter gaardetallett och huorledis med de vdschreffne soldater forholdis schall bestaaende vdj 21 Artichler. Daterit Kiøbenhaffn slott den 27 Janvary 1666.

8b <4> Hans Maystetts forordning och forbud at ingen i dissze riger *Danmarch* och Norge, jndføde personer szig entten tillandt eller wandtz i nogen fremmede herrers tieniste maa begiffue wnder godtzis och liffues fortabelsze huor med alle som noget paa Maystettens vegne haffuer att befalle och finde[?], schall haffue saadan jndszeende som de agter att forsuare. Daterit Kiøbenhaffn slott den 1 February 1666.

<5> Hans Maystetts naadigste missive och befalling anlangende princessin styrs ehrleggelsze, at den wden nogen restantz till idtzige Martj maanidz vdgang paa Aggershussz slott med rigtig disignation schall leffueris. Daterit Haffnie den 6 February 1666.

<6> Hans Maystetts naadigste breff och paa bud om itt biszmerpund gott wellforuaritt smør aff huer fuldgaard synden fieldz, sambt och 1 wog god bergefisch aff huer fuldgaard nordenfieldz till flodens magatzin och wdrøstning. Och dett effter huer stedz maade och schattis proportion. Daterit Hans Konglige residentz den 16 February 1666.

Anno 1666 den 24 April paa tachetiszdag weret med effterschreffne sex laugrettismend effter fougden Jffuer Knudszens schriftelig till neffning for samblede paa Thuett i Stranduigs schibbrede, nemblig Johannes Achre, Jørgen Dybsland, Michell Huchenes, Olle Berie, Jffuer Røruig och Joen i Tofft sambtlig aff Strandbahrmbs schibbrede, retten att betienne wdinden en odellstuist i bemelte gaard Tuett jmellomb Olle Olszen *ibidem* och Jan Enes med interesserende sougre etcetera.

9a Komb fremb for retten Jan Anderszen paa Enes i Strandbahrmbs schibbrede och indlaugde en vdtagen schriftelig slotz citation offuer sallig Jørgen Forres enche Britte Monsdatter med børen och wedkommende formedelst nogen tuistighed om jordeschiffte i Tuett, huorom en pergamentz contract dennem imellomb er opretted som Jan Enes formeentte iche at kunde staa wed magtt, och at Jørgen Forres enche iche med loughlig odellsbreffue eller widne schall beuisze till nogett i Tuett att were odelsbaaren eller berettiget, med widre steffningens jndhold daterit Bergen den 4 Decembris 1665.

Widre effter steffningen frembkom Siffuer Siffuerszen Omme proffuede och bekiende att hand er tridie mande till Jørgen Forr, och att *forschreffne* Jørgen Forr paa hans faders side war aldellis fremmed, och iche odellsbaaren til nogett i Tuett, men paa moderens side widste hand ingen bescheed.

Elling Sambsonsen Schieldnes bekiende att haffue hørtt hans sallig fader haffde sagtt och bekient dett samme i sandhed att were bevust som Siffuer Omme nu haffuer wundett, och widre om nogen odells ettleg paa Jørgen Forrs moder side widste hand ingen wnder rettning.

Jndlaugde saa Jan Ænes Willom Michelszen Schildbredz bekiendelsze wnder tuende

mendtz hender, att hans søster søn Jørgen Forr iche er odelsbaaren till Tuett paa Reffnestrand i Stranduigs sogen, daterit Bergen den 11 Martj 1661.

Jndgaff saa Jan Ænes itt gammell odells schifftebreff imellomb Joen Michelszen paa Ballesemb, Arne Olszen paa Kleppe paa den ene, och Johanes Olszen paa Reffne och Guttorumb Lauritzen *ibidem* paa den anden side, daterit 1585 den 25 dag Juny, sambtt en sex mendz domb daterit 1607 den 9 May att Joen Suenestj till forn boennde paa Balleszemb er till kientt att wederlegge till hans sønesøn Michell Mattiszen som er Jan Æneszes quinde och sødschindz fader, 1 løb smør och 1 hud wdj Tuett imod hans arffuede løszøre som Joen haffde i ombud och bleff forkommet.

Dernest fremblauge Jan Ænes en laugmantzdomb daterit 1655 den 18 Juny at Jan Ænes paa hans quindis wegne bøhr niude den søsterlod i Tuett som louglig

9b kand beuiszes aff hans quindis ettleget at vere kommen sambtt Jørgen Forr paa hans høstrues wegne och Joen Jensszens arffuinger derimod iligemaade at niude den anden søsterlod som de louglig kand beuisze att Anbiøren Arneszen fuldte och bleff tillkientt, och naar partterne herom till aastedett steffner och kalder, daa sorenschiffren och dannemend dennem imellomb att kiende som forsuarliggt.

Och satte Jan Ænes tillige med hans quindis broder Sualle Michelszen paa deris egen och med sødschindz (som till sammen er {2} tuende brødre och trende søstre) deris wegne wdj rette att effterdj dett aff en gammell adelig och laugmanz domb daterit Bergen 1575 mandagen effter Botolphj fornemmis och beuiszes at ald Tuett daa tuende søstere har tillhørtt nemblig Anbiøren Arneszen paa den ene och Aszmund Kielszen och Olle Alffszzen paa den anden side, saa formeentte de att effterdj *forschreffne* producerit documenter och deris veder parttis egen bekiendelsze for klarer och tillstaar at de er aff Aasmund Kielszen och Olle Alffszsens søsterleg, derfor burde Jørgen Fors enche iligemaade beuiszlig giøre at hun er aff Anbiøren Arneszens søsterleg, och huorledis Olle Tuett som en fremmed mand er till kommen den jordepartt som de er odels baaren till att haffue och beside, och derom frembeschett deris adkombst effter loughen. Formeentte derhossz at dersom deris veder partter iche haffde rette odells adkombst daa wilde de dett som odelsbaarne, jndløssze, med widre deris foregiffuende *etcetera*.

Huor imod at suare møtte paa Jørgen Forrs quindis wegne hindis søn Mogens Jørgensen Sellsuold, och foregaff at hans sallige fader

10a haffde arffuett den partt i Tuett effter morfaher sin. Haffde dog ingen breffue eller adkombst derom att frembuisze, eller widste widre her till at suare.

Olluff Tuett frembstod och indlaugde itt gammell pergamentz tingswidne daterit 1543 fredagen nest effter Paullj dag; at Anbiøren Arneszen paa Ballesemb haffuer faatt meeninge ting allmues widne at Giertrud Alszdatter och Ingrid Alszdatter haffuer med begge deris slegtinge till foren werett paa schibbredztingett och sambtøgt Herborg Brynildtzaatter at schulle niude en jordepartt i Tuett, imod hindis arffuepartt som de hossz sig har indebeholt i løszum och fastum.

Diszligeste fremblagde Olle Tuett foromrørte pergamentzdomb daterit 1545 mandagen effter Botolphj, in originalj, huor wdj Anbiøren Arneszen er till kientt at niude den ene søster partt, och Aasmund Kielszen och Olle Alffszzen den anden søsterpartt, med huisz en huer effter dags paa sin partt forbedre kunde *etcetera*.

Widre indgaff hand it pergamentz kiøbe breff aff Joen Helleland, Joen Oustestad och Siffuer paa Lunderwig wdgiffuett till Michell Tuett paa 2 spand smør och 3 spand hud i Tuett som Aschell paa Helleland hannem till foren haffde pantsatt.

Endnu indlaugde Olle Tuett en pergamentz contract aff dato den 9 Novembris 1655 jmellomb hannem och Jan Ænes opretted in forma at Jan Ænes schulle niude i Tuett 1 løb och 1 hud; med bøxell aff Olles partt och som er 3 spand smør och 3 geedschind

huilchet hand haffuer schifft sig till imod andett odell med Joen Jenszen Oustesta och Jørgen Forr de 2 spand smør och 3 gedschind, det ene spand smør berettet hand at were siden paa lagtt for medelst jordens oprød och forbedring. Huilchen contract bemelte Jan Ænes som hoffuett mand iche haffde wnder schreffuett, och iche heller effter till krafft, wnder schriffue willie.

- 10b De jntresserede Jan Æneszes quindis sødschinde formeentte Jan haffde ingen magtt til imod deris widenschab och willie at ingaa nogen contract med Olle, om det som de ligesaauell er odells baaren till som hansz quinde deris søster.

Endelig indgaff Olle Tuett szit schrifftelig jndleg at tuende søstre wed naffn Giertrud Alffsdatter och Jngred Alffdaatter for wngefer 150 aar haffuer eigett Tuett och dennem werett imellom bytt vdi tuende lige deelle. Siden er den ene søsterpartt aff standett till Herborg Brynilldtzdatter huilchen hindis mand daa hun bleff gifft till szig anammede, och Jan Ænesz eller hans fædre derudj indtett har eyett eller tillkommen i nogen maade, med widre for retten oplest. Daterit Tuett den 23 April 1666.

Widre medfulte et pergamentz mageschifftebreff at Olle Tuett har giffuet Jørgen Forr och Joen Jenszen Oustesta i den gaard Bustatun i Hardanger 3 spand och 4 *mercher* smør och 3 spand hud med sambt 40 *Rixdaller* in specie, for den jordepartt i Tuett hand nu paa boer som er 2 spand smør och 3 gedschind, daterit Stranduig den 3 January 1654.

Bemelte Olle Tuett begiertte stunden och respit saa schulle hand søge och føre beuisz om odellsmenz ettlegh och affkomme fra Anbiøren Arneszen at dett hans affkomme fult haffuer mand effter mand, och att Jørgen Forr och Joen Jensen Oustesta som hand med mage schifft haffuer de och deris for fædre har fult dett i mange aar, och offuer den heffd som lougen om taller.

Thj forbliffuer det till widre der wed.

Anno 1666 den 3 May weret paa Nere Wallen paa

- 11a Wallestrand i Fiære schibbrede med effterschreffne sex laugrettismend forsamblede som retten effter anfordring betientte nemblig Aschild Megeland, Chlemmett Eitzuog, Knud Haldorszen Ouge, Gunder Haauig, Olle Hoop och Olle Sween *etcetera*.

Fremkom for retten Olle Hansszen *ibidem* tillige med hans fuldmegtig Dauitt Wllueragger och effter foregaaende loughlig steffnemaall frembeschet Niels Johanszen formedelst hand iche effter szitt løffte och schiellord har tillfuldist betalt huis opszegens penng de ere forligtte om i dannemendtz neruerelsze for hans brugende jordepartt i Wallen. Formeentte hand sligtt burde betalle effterdj hand har leyett jorden fra hannem aff præsten Her Peder Olszen imod hans willie eller minde, och førend der paa den ringeste opszegens betalling war nedlagtt.

Dernest frembeschett Johannes Haaffuershollmb och Thore Enstauold som war offuerverende daa forligelszen scheede, deris sandhed herom at vidne. Proffuede daa Johannes Haaffuershollm at hand var med *forschreffne* Niels Johanszen 6 wger och 3 dage for fastelauen sidst forleden. Daa haffde hand och Nielssz 30 *Rixdaller* hossz sig i redepenng, och daa bleff forligtt med Olle Wallen att hand schulle op szige sin jord 1 løb smør och 1 hud for Niels Johanszen i Wallen huor fore hand schulle giffue hannem 48 *Rixdaller* och saa niude till med it lidet stuehusz, sambtt itt quernehusz och itt øg, och derimod suare till ald gaardens bygfelighed. Daa som *samme* 30 daller bleff optalt paa bordett och Niels bad att Olle dem schulle anamme, schød hand dem fra szig med armen, och sagde hand dem iche vilde ved tage vden de wahr der alle, thj hand befrogted szig for siug, effterdj Niels haffde wnderleyett jorden wden hans willie eller minde. Daa suarede Niels Johanszen och loffuede at schulle betalle Olle de resterende

- 16 *Rixdaller* (effterdj Tore Enstauold
- 11b 2 *Rixdaller* quitterede som Olle war ham schyldig) tillfastelaffn nest effter, eller hand schulle beholde baade jord och penng. Och daa anammede Olle de 30 *Rixdaller* och iche paa anden maade.
- Thore Enstauold wantt de szamme ord i Gudz sandhed saaledis att were hannem bevust att deris forligelsze saa scheede. Och derpaa begge med opragtte fingre giorde deris boggereed.
- Her imod att suare møtte Johannes Sundfiord paa hans søns wegne, att formeentte det war noch i 30 *daller* som hand sagde sig till foren med Olle Wallen at were om forligtt, huilchet Olle høyligen benegted, och att Johans dett aldrig schall beuisze hand nogen forligelsze derom med hannem haffuer jndgangett.
- Men Dauitt Willffueragger war herom dom begierende effter Niels Johansens egen ord at om penngene iche bleff erlaggt till rette tid schulle Olle Wallen niude baade jord och penng.
- Jordrotten *Her Peder Olszen* sogne præst *ibidem* var neruerende i retten och berettede at Johans Sundfiord och Baard i Sundett war hossz hannem och sagde, i de Hyszingstadz mendz paahør, at vere forligtt med Olle Wallen om hans jordtz opszegen, och begierede den till at leye paa deris søns wegne. Huilchet de effter till spørgelsze iche kunde benegtte. Huor effter *Her Peder* sagde szig att haffue leyett jorden bortt. Formeentte der fore den op tagne bøxell at burde billigen niude.
- Parterne bleff herom saaledis forligtte at Johannes Nielszen Sundfiord schall betalle paa sin søns wegne till Olle Wallen 24 *Rixdaller* for om kostning och alt, och derimod niude jorden effter bøxszell sedellen sambtt dett stuehus och quernehus med øget effter widnisbiurdenes formelding. Huilche penng schall betallis till om 14 dage
- 12a den halffue partt, nemblig 12 *Rixdaller* och resten till pintzdag førstkommendis, och dett w-feilbar saa som hans egen giæld wnder namb och wordering i hans boe. Der for vden loffuede och till sagde Johans Sundfiord att Olle Wallen schulle niude hussz werelsze paa gaarden till korszmis den 14 *Septembris* først kommende sambtt greszbed i vdhagen till it par kiør, tuende kalffue och nogle smaaller. Huor med de paa begge sider ware wener och wellforligte och derpaa tog huerandre for retten i haande.

Anno 1666 den 11 Juny weret paa Hoffdenes i Opdalls schibbrede med effterschreffne laugrettismend som retten betientte, nemblig Johannes Høffuischland, Anders Stølle, Hans Sæ, Hans Haalland, Sæbiøren Fereuog, och Anders Belltestad.

Fremb komb for retten Astrj Mogensdatter tillholdendis paa Føre i Nordhordlehn och jndlaugde en vdtagen schrifftelig slotz citation aff Bergenhussz daterit den 10 April 1666 offuer Pouell Hammeraasz anlangende halffanden spandzteig odellsgodtz och en partt i en hud wdj Hoffdenes som hinde arffueligen schall vere till falden, och hinde i fra kommen wden hindis villie och minde, foruden betalling eller vederlaug i nogen maade med vidre steffningens jndhold *etcetera*.

Jndlaugde dernest *Her Anfind* paa Sund hans schrifftelig widnisbiurd at samme Astrj Mogensdatter er Mogens Peerszen Kaarewigs æchte datter daterit Sund den 1 Junj 1664. Niels Jacobszen i Hombellsund frembstod for retten och proffuede at Astrj Monsdatters farbroder ved naffn Elling Peerszen Kaaruigen eyede en partt i Hoffdenes som hand solde for 31 aar siden till Knud Anderszen Reiszemb, ellers har det fult *forschreffne* Elling Kaareuigs forfædre till forn mand effter mand i mange aar. Giorde herom med op ragtte fingre sin æd.

- 12b *Forschreffne* Astrj effter till spørgelsze erklerit szig at hun haffde ingen mere eller anden beuisz at føre eller jnd legge. Men meentte att effterdj hun er odells baaren till

jorden, och ingen penngæ hæffuer bekommett, daa burde hinde det till dømmiss.

Pouell Hammeraassz møtte herimod at suare, och jndlaugde it pergamentz kiøbe breff aff dato den 26 Martj 1640 formeldende at hans formand sallig Knud Schadden hæffuer kiøbt samme jord Hoffdenes aff adschellige jnteresserende eyere huilches partter till sammen effter offuer slag beløbber paa 1 ½ *march* smør nehr till 1 løb 1 hud som Hoffdenes schylder. Paa huilchet kiøbe breff findis teignet at Mogens Spilde som er Astris fader har som en odellsmand giffuett szitt sambtøche dertill.

Endnu widre indgaff Pouell Thomasz Jensszen Hoffdeneszes serdellis kiøbe breff paa 4 ½ *march* smør och 4 ½ *march* ware, daterit aar 1653.

Pouell Hammeraassz formeentte at effterdj hans formand har kiøbt ald jorden och end mere end der vj findis, aff rette eygre, och *forschreffne* Astrj iche kand beuisze hindis fader det mindste der vj hæffuer eyett eller der for nogen landschyld oppebaaritt, daa meentte hand for slig Astris till talle at bør frj were. Ellers ehrbød hand att der som Astrj som er odells baaren vill effter danmendz vordering giffue hannem penge, will hand jorden for hinde affstaa. {Dog} huis som er heffd paa falden vill hand hæffue szig for beholden och der for lide domb.

Anno 1666 den 6 Jully weret forsamlede effter loughlig anfordring paa Schage i Strandebahrms schibbrede med effterschreffne sex laugrettismend som retten betiente nembliq

13a Knud Øye, Olle *ibidem*, Thorben Øffsthussz, Jørgen Dybsland, Jffuer *ibidem* och Peer i Thraa.

Komb for os i rette Mattias Jacobszen boende i Øllen och frembuiste en wdtagen slotz citation aff dato Bergenhussz den 4 Junj 1666 formeldende hand at hæffue till talle till Siffuer Netteland och Knud Bundhussz som er eygre till den jord Gotte, formedelst rigtig marche schiffte och dehling imellomb *forschreffne* Gotte och Schage, huorom leilendingerne jeffnlige schall lege i strid och w-eenighed dennem jndbiurdis imellomb till schaade. Och formeener Mattis derued att for w-rettis med jndtrenszejell paa hans odels jord Schagge. Diszligeste war och indsteffentt Siffuer Nettelanz odells och adkombst breffue till Gotte, nu att frembuisze med widre steffningens jndhold paa aastedet op lest.

Jndgaff saa *forschreffne* Mattis den *sallige* sorenschriffuer Christen Buschis och sex menrtz beschriffuelsze om marchegang jmellomb Schage och Gotte daterit den 9 May 1640. Och begierte gedachte Mattis att vj den leilighed och tuist att beszee, och wille foretage, saa hand kunde niude szin gaardz tilliggelsze wden indtrenszejell *etcetera*.

Herimod frembstod Siffuer Netteland och Baard i Hoomb paa hanssz fader Knud Bundhusszes wegne, och formeentte att burde føllge och beholde det till Gotte som der hæffuer tillagtt, i *gammell* heffd aff arrildtz tid. Deszligeste formeentte och Siffuer at hand iche pligtig war nogen odells eller adkombst breffue paa Gotte att frembuisze førend hand dermed effter lougen i rette tid bleff steffentt och kaldett.

Begaff wj ossz der fore paa samme om tuistede sted jmellomb Schage och Gotte, at grandsche och beszee, och befinder att forbemelte Christen Buschis aff sichtt och 13b och[!] besigtelsze formelder och forefinder at naar den jndgierdett støell wed Gottheleed føllger Schagge, daa ere begge jorder en huer effter sin landschyld, der med jeffnett och lige gode.

Thj har vj derfore effter begge partters anuiszning fra samme støell och nord paa bøen huor de hid ind till paa begge sider slagett hæffuer op szett trende par marchesteene alle snor rett wiszende paa huer andre, och strecher szig effter compasset norden till østen och synden till vesten, och det alt saa fremb till imod Schagge løe som den nu staar. Huor vj och en hiørne steen effter bege partters anwiszning ned szette. Och derifra tuertt

op igien langs agger reenen som schiller bøen ad, nedszatt tuende par marchesteene som fra hiørne steenen och op till tuer gierdett mellomb Gotte och Lj strecher szig lige snor rett i vest norduest och ost sydost.

Siden effter begier begaff wj ossz i Schage och Gottes fellidtz vdmarch paa den østre side och ned till søen, och den saaledisz effter en huer jordz storlighed imellomb lignet och schifft, effter att vj først haffuer tilbøde Gottes eygre och beszidere szin partt paa den syndre side, som dennem iche var till maade, eller med wille were benøyet effter som de foregaff det støche att vere myrede, och det andett norden for bedre. Thj begaff vj ossz med eigren och leilending paa Schages sambtøche till den norder partt i fæhagen, och der i fra marches gaarden imellomb dennem och Bougeland paa den jndre och voris nedszette femb par marche steene paa den yttre side wduist och till schifft Gotte sin fæbeitte, huilche steene den ene viszende paa den anden snor rett op fra søen

- 14a och imod Schagges bøgaard lige imod den liden fosz som der ned løbber, i øster och vester. Huilchet vj saa ledis for rettist befinder, saa att Schagges vdmarch forbliffuer paa den syndre side imellom voris nedszette marche steene, och Eggelantz marches gaard, saa att parterne sig dett paa alle sider holder effter rettlig, och en huer att gierde effter lougen *Landsleye Balchen 27* och *29 Capitel* som hand haffuer jord till.

Anno 1666 den 7 Jully weret effter louglig anfordring for samlede paa Røsszeland i Quindherritt med effterschreffne laugrettis mend Haldoer Langeland, Aschild *ibidem*, Michell Føen, sambtt Jacob Bielland, Thomas *ibidem* och Johanes Peerszen Wnerimb, retten att betienne.

Huor daa for os fremb komb Haldoer Helliszen Degernes och fremb lagde fougden Jffuer Knudszens steffning offuer Johannes paa Røsszeland formedelst hand jnde holder och iche will giffue hannem den landschyld och rettighed som hand tillforen har giffuett hans sallige fader aff hans odells anpartt i Røsszeland nemblig halffembte spand smør och ½ hud, huor aff Johannes siden Haldors *sallige* fader døde iche har wilt betalle aarlige mere end 1 løb smør och 1 *fierding* hud.

Jtem att Johannes har stilltiende indeholt den vdreigning och affsagd domb imellom dennem ganget er om samme godz i Røsszeland, saa hand der aff ingen effterretning om szin landschyld widst haffuer.

Endelige formeente Haldoer Degernes att effterdj Johannes Røsszeland har oplatt for sin suoger Olle Monszen halffpartt aff hans odells anpartt i Røsszeland huor aff hand aarlige giffuer landschyld ½ løb smør och ½ hud, saa burde iligemaade Johannes at giøre aff szitt, som beløbber sig mere end 1 *Rixdaller* hand der aff aarlige betaller, med widre steffningens jndhold om Haldors parttis wdsteening som hand formeente nu schee burde, *etcetera*.

- 14b Herimod att suare møtte Johannes Røsszeland, tillige med hans suoger Olle Anderszen Nordhuglen och indlaugde *sallig* Charsten Durhusszes med sex mandz beszeigling, om samme godtzes wdreigning i Røsszeland daterit itt allmindelig vaarting paa Hiortteland den 20 February 1649, som er scheid och giortt effter en gammell contract daterit 17 *Octobris* Anno 1629, opretted imellom Lars Haldorszen paa Wig i Jondall och hans consorter paa den ene, och *forschreffne* Haldoer Degerneszes fader och Johannes Røsszeland paa den anden side, om samme godz.

Daa effterdj samme *sallig* sorenschriffuers werch wduiszer och tillholder Hellie Degernes effter *forschreffne* contract i Røsszeland her effter att niude 3 spand och 7 ½ *march* smør och 1 ½ geedschind med 8 *album* i ware, huor fore Johanes Røsszeland daa for retten beloffuede at giffue *sallig* Helliesz arffuinger aarligen 1 løb smør och 1/3 partt i en hud. Huilchet hand och saaledis i hans lifftid bøhr holde och effterkomme effter som wj iche wed slig hans egen til sagen och sorenschriffuerens werch i nogen maade at

forandre, men parterne paa bege sider szig der effter bør att rette och forholde. Och beloffuede Johannes Røsszeland for samme landschyld aarlig at giffue Haldoer for smørit 3 *Rixdaller* och for hude partten 2 *march*. Belangende den wdsteening Haldoer begier paa szin partt, daa effterdj Johannes Røsszeland med sin suoger Olle Anderszen ehrklerer hans jordepartt for att schall och bøhr niude bøkellen affszett v-paa anchett, och den jdtzige tid iche tillsteder nogen vdsteening imod lougen førend jorden vorder aaben och bahr. Thj forbliffuer dett dermed denne gang saaledis som till foren.

- 15a Anno 1666 den 4 Octobris holtis allmindelig høste och sageting paa Nessz med allmuen aff Opdalls schibbrede. Neruerende *Konglig Maystetz* fouget Jffuer Knudszen med bonde lehnsmanden Olluff Søreid, sambtt effterschreffne laugrettismend som retten betiente nemblig Ingebrichtt Hombleuig, Anders Hucheferd, Nielsz Rollsemb, Johannes Hombleuig, Niels i Giøuog, Gunder Flyenswehr, och Sæbiøren Fereuog.

Fougden lod for retten op læsze woris gunstig *Her* lehns herris *Her General Major Reichweins* schriffblig befalling till allmuen, om att schaffe deres lexs soldatter wnder gewehr, saa och att opbøge itt wagthusz wed wette wardene, jtem och om dedtz wagtte hold daterit Bergenhussz den 5 *Septembris* 1666.

Welbiurdig Loduig Roszenkrantz till Hatteberg wed sin tiener och fuldmegtige Suening Nielszen lod for retten ind lege och op læsze Hans *Konglig Maystetz* obne breff och benaading, att Hans *Welbiurdighedtz* gaard Hoffland och Asch i Nordhordlehn her effter schall were och achtis for frj adellige sedegaarde, saa att hand och hans effter kommere derpaa her effter maa haffue och niude de samme frjheder, privilegier och benaadinger som adellen wdj Norge paa deris rette gamble sedegaarde entten allerede niuder och foruntt ehr eller her effter beuilget och forordnitt worder, daterit Hans *Konglige* residentz wdj Kiøbenhaffn den 8 *February* 1666, huor imod Onerimb, Gierisuig, Malchenes, Haaland och Ambland med Axelluold, schall agtis och holdis for bønder gaarde, som hereffter schall schatte och contribuere.

Jligemaade Hans *Maystetz* breff till Canceler Offue Bielche att den begyntte process imod *Welbiurdig* Loduig *Rosenkrantz* naadigst er opheffuett effter forskreffne obne breffs

- 15b jndhold, huor effter Hans *Exellentz* saauellsom effterkommende lehnsherrer szig kunde wide wnderdanigst effter att rette daterit Hans *Konglige* residentz den 13 *February* 1666.

Dernest rigtig videmerit gienpartt aff Hans *Maystetz* breff till *General* fiscal Søren Christenszen at hand den begyntte process imod *Welbiurdig* Loduig Roszenkrantz om de prætenderede gaarders frjhed, strax schall indstille och szig dermed ej widre befatte, och ej heller noget for szig i saa maader at prætere. Daterit Hans *Konglige* residentz i Kiøbenhaffn den 13 *February* 1666.

Paa *Welbiurdig* Loduig Roszenkrantzis vegne er de førige fredliuszninger igien op læste och fornyett om hans *Welbiurdighedz* schouge och marche saa som Fladeragger, Onerimb, Malchenes, Gierisuig, Øchland, Anwuglen, Selløe Florsznes, Helleland, Bruntuett, Hoope, Haaland, Jndre Hoppe, Hegland, Sunde, Hucheferd, Frøchedall, Kattenes, Grippne, Wernøe och Barmen.

Welbiurdig Loduig Roszenkrantz steffentt Hansz Kleppe for resterende landschyld i 2 aar aff hans brugende jordepartt, 6 *Rixdaller*. Joen i Giøuog foruden dette aar 13

Rixdaller 2 ½ march. Anders Tordszen Hucheferd 5 ½ *Rixdaller* som er alt for *Anno 1665* och endeell tilforn, huorom Suening Nielszen formeente och satte wdj rette att de saadantt burde betalle och tillmed haffue deris leiemaall forbrutt effter lougen.

Paa de jndsteffenttes wegne møtte Hans Kleppes quinde, Joen Giøwog sielff och Knud Anderszen paa hans fader[s] wegne. och vare sambtlig *forschreffne* tillkraff gestendig, bekiende och alle att deris gandsche rettighed for *Anno 1665*, endnu resterer, beklagede deris fattig dom, och loffuede med første at betalle.

16a Men Suening var endelig domb begierende.

Thj er affsagtt att effterdj de indsteffente sielff ved staar och bekiender att ald deris rettighed endnu rester for *Anno 1665*, saauell som och endeell tilforn effter *forschreffne* tillkraffd och deris gunstige junchers anfordring, daa bøhr de effter *Landsleye Balchen 1 Capitel* at haffue deris leyemaall forbrutt, och dog att betalle deris landschyld med paagaende omkostning inden 14 dage schaadeszløs, wnder namb i deris boe.

Welbiurdig Loduig Roszenkrantz steffentt szin vgedagsbonde Olle Scharttuett for wlydighed och schiudzfersz forsømmelse.

Olle møtte berettede iche att were hiemme. Hand gjorde och fløtning en gang i sommer.

Aff sagtt, Olle schall bøde till hans herschab effter lougen *Vdfare Balchen 15 Capitel, 2 march* sølff.

Jacob Willombszeb steffentt Olle i Gudøen effter førige till talle om dett schieldtzmaall. Thorchild Kongswig fremkomb for retten vantt och proffuede herom, att som de roede i fra Øchland och ind ad Søreidtzwogen med ligget, daa falt nogen ord imellomb Olle i Gudøen och Johannes Schaar. Olle spurde Johannes om hand haffde giffit szin datter, huor till Johans suarede ja hun er baade giffit och w-giffit, de er ichon feste. Daa sagde Olle du haffde ichon en datter och den har du giffit med noget kieltring pach, och anden ord hørde hand iche. Thorchild berettede och at de vare alle sammen druchne, och ingen haffde wrede till nogen anden.

Jacob Tornes som er dett andett proff møtte iche.

Olle Gudøen præserterit och benegted at hand de ord om Jacob, aldrig hafft haffuer, ey heller neffentt nogen wed naffn. Hand widste indtett w-tilbørlig med Jacob i

16b nogen maade, andett end huis en ærlig mand well sømmer och anstod.

Med huilchen erchlering Jacob lod szig were benøyet och loffuede \Olle/ at giffue hannem szin wm kostning igien.

Niels Opdall steffentt Johannes Støelle for resterende rettighed aff hans brugende jordepartt for *Anno 1664* och 65 som er till sammen med tuende for falde tridie tager 8 *Rixdaller 1 ort*, som hand mottuillig forholder och iche will betalle. Formeente derforre jorden at burde enttwige effter lougen.

Johannes møtte och war saadan till kraff gestendig. Kunde och iche negte hand jo at were kreffd aff Niels Opdall for hanssz landschyld. Loffuede det och gierne med forderligste att ville betalle.

Men Nielsz Opdall war endelig dom begierende.

Thj er aff sagtt att Johannes Støelle som nu paa det tridie aar med sin landschyld har indeszidet och tuende gange saaed i w-frelst, endog hand har veret kraffd for saadantt at betalle som hand iche har effter kommet. Daa bøhr hand effter lougen *Landsleye Balchen 1 Capitel* at miste sin jord, och dog betalle szin landschyld och tridiebøxel wnder namb och wordering i hansz boe.

Lauritz Fereuog steffentt Ingebrichtt Hombleuig for hans quindis anpartt arff effter hindis broder Hans Arnesen Ingebrichtt var formønder for.

Ingebrichtt møtte och berettede iche att haffue faat mere deraff end 1 koe.

Affscheidunget att effterdj Hans Haaland war Lauritz Fereuogs quindis formønder daa broderen døde och arffuen falt, daa bøhr hand herimod at steffnis saa gaaes derom huisz rett ehr.

Anders Melland paa hans moders wegne steffentt

- 17a Gulbrand Berie for 4 ½ *march* smørs landschyld i Berie hinde er arffuelig tillfalden, som Gulbrand forholder, endog Olle Selløens vermoder boede till forn der och gaff dett aarlig wd.

Paa Gulbrandz wegne møtte Lauridtz Andersland och suarede hand widste der indtett aff førend hand szeer Maritte Mellandz adkombst.

Thj beroer det der wed till beuisz och adkombst derom worder frembuist, saa gaaes derom huis rett ehr.

Anno 1666 den 6 Octobris holtis allmindelig høste och sage thing paa Wglenes med allmuen aff Waags schibbrede. Neruerende fougden Jffuer Knudszen, boende lehnsmanden Chlaus i Becheruigen, med sambtt effterschreffne laugrettismend som retten betientte Albrett Melling, Niels Hille, Erich Breche, Lauridtz Toffteland, Jacob Windenes, Niels Rabben, Simen Windenes, Simen Rimmereid, Nielsz Aarland.

Fougden Jffuer Knudszen lod for retten i meenige allmues paahør lydelig olesze woris gunstige Her lehnsherre Her General Major Rechwins schrifftelig order, om att legs soldatterne schall forskaffes wnder gewehr, saa och att itt wagtthusz wed wedden schall opbøges, jtem at ingen maa indlodtze høyre eller støre flode end paa sex schibe wnder liffs sztradd, daterit Bergenhusz den 5 Septembris 1666.

Sara Søffrendatter sallig Her Anders Jenszens lod ved szin søn Erich Andersen for retten indlege som lydelig bleff op lest, Hans Exellentz Her Canceler Petter Reedtzes fuldmegtige Peder Anderszens wdstede kiøbe och schiøde breff till hinde paa effterschreffne gaarde och eyendomme her i Waags schibbrede nemblig Gogszemb schylder aarlig med bøkell halfftridie daller pennges och

- 17b itt biszmerpund lax. Greszdall bøkell halffembte ort pennges, Steeneuig bøkell halffanden daller pennges it biszmerpund lax, Dybeuog bøkell en daler pennges, Hegerhollmb bøkell halffanden daller pennges, Kalffuenes bøkell halffanden Rixdaller, Fagerbache bøkell halffanden Rixdaller, it biszmerpund lax. Driffuenes bøkell threj Rixdaller trej ortt, Karelszøen bøkell threj Rixdaller. Noch effterschreffne grundeleye Christen Madtzen 1 ortt, Lauridtz Lutt en ort, Jørgen Kippers quinde en ort och Rolluff Gierding en ortt, huilche gaarder och godz hinde selges och bebreffues till æuindelig odell och eye, daterit Bergen den 12 Septembris Anno 1666.

Mogens Knudszen Kipper lod læsze Welbiurdig Axell Sehestedz till hannem wdgiffne kiøbe och schiøde breff paa den gaard Weeuog her i Waags schibbrede som schylder aarlig landschyld pennges en Rixdaller med bøkell, daterit Bergen den 28 Septembris Anno 1663.

Welbiurdig Loduig Roszenkrantz till Hatteberg steffentt effterschreffne aff szine landbønder for resterende rettighed, nemblig Gunder Huchenes for ald sin landschyld Anno 1665, och for endeell til forn, som er till sammen 6 Rixdaller 8 *schilling*. Anders

Kleppe ald landschylden 1665, 2 *Rixdaller*. Michell Nielszen Kalffue for tuende aars rettighed 64 och 65, fire *Rixdaller* 1 ortt. Peer Kalffue var steffentt och møtte iche. Lauridtz Sanduig for ald forleden aars rettighed och endeell tillforn till sammen 5 *Rixdaller* 1 *march* 12 *schilling*. Och satte Suening paa szin gunstige junchers wegne herom i rette at de burde haffue deris gaarde och lejemaall forbrutt effter lougen.

De jndsteffentte møtte sielff och Lauridz Sanduigs *qvinde*
 18a paa hindis mandtz vegne, och beklagede alle deris fattigdom, de haffde iche forholt deris gunstig juncher sin rettighed aff nogen mottuillighed, de loffuede gierne med første att will betalle.

Anders Kleppe ehrbød for retten szin landschyld strax, hand haffuer ganget i byen fra 3 wgger for juell och indtill paasche wnder gewehr, ellers schulle hand vell betalt i tilbørlig tid.

Suening war herom som till forne dom begierende.

Thj er herom saaledis for rette affsagtt att effterdj alt lejemaall er med wilchor, saa att huo der iche betaller szin landgielde i tilbørlig tid effter lougen *Landsleye Balchen* 1 [*Capitel*], schall haffue sin jord forbrutt och dog betalle szin landschyld, huor effter de indsteffentte att lide wj iche wed dennem att befrj wndtagen Anders Kleppe som haffuer ganget vdj Kongens gewehr paa de tider hand burde att betalle, och derfor med landschylden och *jullemarchens* betalling bøhr frj att were, men Gunder Huchenes, Michell Kalffue och Lauridtz Sanduig som *forschreffne* landschyld gestendig er, att miste deris jord, och dog betalle inden 14 dage med paa gaaende omkostning, wnder namb i deris boe.

Fougden steffentt itt beleitt quindfolch Ragnilde Erichsdatter for leyrmaalls bøder, och satte wdj rette om hun dett iche burde att betalle eller lide paa kroppen.

Hindis fader Erich Toranger møtte paa sin daatters wegne och berettede att hun tientte hos sallige Mogens Nielszen Toranger forgangen aar, och der bleff hun aff hannem krenchet som hun bekiender. Nu haffuer hun fød szitt drengbaren wngefehr 18 vger effter hans død, och siger szig ingen anden barne fader att haffue en hannem. Ellers lod hun sig indtett merche om noget imen hand leffuede, førend effter at hand war død, och hun

18b komb hiemb fra Engeszund. Erich beklagede sin daatters fattig dom at hun till at bøde ingen midell haffde, och sielff er hand en fattig mand och haffuer besuering noch.

Michell Øuchland war herimod paa hans *sallige* broders wegne till wedermælle, och widste indtet her till at suare. Der haffde ingen hørtt noget herom imens manden leffuede, hand laa 10 vger siug och iche døde føren hun var halffgaaen, daa burde hun saadantt att haffue till kiende giffuet.

Fougden war herom domb begierende.

Thj er aff \sagt/ hun effter recessen bør at betalle hindis fulde bøder, eller och lide der for straff med arbeide eller fengszell paa kroppen. Och efftersom hun indtett haffuer laadet szig merche at Mogens Toranger war hindis barne fader, men hand endaa war i leffuende liffue, endog hand laa 10 wger ved sengen, och hun daa war halff gaaen, daa ved vj nu indtett paa en død mand som ej kand suare till sin sag, noget med rette at kand kiende eller dømme, wden ande och loughlig beuisz.

Lauridtz Hoffstøe steffentt hans grande Johannes Hoffstøe formedelst slaugsmaall och bloduide aff en stour. Frembuiste for retten blodig kleder och itt hull i hoffuedett. Formeentte hand burde att straffes.

Johannes møtte berettede Laurdtz var sielff aarsage der till. Hand slog tuende slag først. Lauridtz begierede att sagen maatte opszettes till att widnisbiurdene kand worde

steffentt.

- 19a Jens Hollich i fuldmagtt paa tolderens Anders Rasmuszens wegne effter foregaaende steffnemaall for retten till talte Hans Knudsen aff Dybeuog formedelst hand Anno 1664 er løben till Staffuanger med 2 ½ lester briszlinger wden nogen angiffuende eller toldz erleggelsze her paa Hans *Maystetz* toldbod. Formentte hand effter toldordinantzen bøhr lide som vedbør.
- Hans moder Mogens Kipers quinde Johane Haagens datter møtte, och foregaff att samme briszlinger er fortoldett i Staffuanger, benegted høylig iche at were bevust at de wahrne her schulle for tolde. Loffuede med forderliste at talle med tolderens szieff, at det kand komme till endschab.
- Forbliffuer der wed denne gang till widre.

Den indsteffente Peder Lauridzen møtte iche eller nogen paa hanssz wegne.

Jffuer Knudsen paa Peder Anderszens wegne till talte Niels och Olle Ollszen Lille Kalszøen, sambtt Torben Ollszen husszmand, Anbiøren husszmand, Nielsz Nielszen husszmand, och Jndre Olszen husszmand, for fløttningz forsømmelsze forgangen høst. Formentte at de burde bøde som wedbør.

De jndsteffente møtte och berettede at de komb strax effter de fich bud, till Becheruigen. Daa war Peder Anderszen alt aff faren paa schib til byen. Ellers loffuede de att talle med hannem och stille dett till fridtz, saauell som och for derisz husszmandtz pennger.

- Jffuer Knudtzen paa Peder Anderszens wegne steffent Thorben Olszen husszmand till forklaring om det sølff støb som schall were funden, och kommen fra Bergen.
- Torben møtte och bekiende att daa hand for offuer 4 aar siden war med och førde fougden Jffuer
- 19b Knudsen til byen, och laa i Hendrich Magers gaard. Daa wdtog Magdelle Torsdatter som war i fløttning med dennem, itt sølff støb wd wnder hindis forklede, och syntte dem dett och sagde {det} att haffue fundet \det/ wdj byen samme dag i en rennesteen. Och Karj Olls datter, Anne Peers datter och Hellge Niels datter som da samme tid war i baaden med, saæ det och. Och bød Magdelle dem sambtlig huer szin part deraff. Och berettede Torben at støbet war saa stoer at det kunde tage for 6 *schilling* i brendeuin. Torben bekiende at for 2 aar siden daa var hand i byen med Magdelles mand Jndre Ollszen och Olle Ollszen Little Kalsøen paa hans søsters wegne. Daa solde de støbbett till Olle Anschar guldsmed for 10 *march*, huor aff hand fich 2 *march* paa szin partt, och Olle Ollszen tog 2 *march* paa szin søsters wegne. Resten tog Jndre till szig.
- Peer Waldhammer var ved retten tillstede och berettede att Jndre Olszen har bødet hannem 2 *march* paa hans datters partt, men hand dem iche wilde anamme, huilchet Jndre sagde santt att were. Niels Little Kalsøen bekiende att hans datter Helge har faatt aff penngene 1 *march*. De øffrige penngene sagde Jndre att haffue affventt och wdgiffuett till szitt behoff.
- Jffuer Knudsen begiertte det dermed maatte beroe till widre Peder Anderszens betenchende.

Fougden steffentt Niels i Gougszemb for parlament och slaugsmaall i Qualluog.

Niels møtte berettede att hand sielff bleff slaget och szitt scheg aff reben aff Lauridz Lutt, och hand der fore haffde største aarsag att klage.

- 20a Beroer paa beuis at Niels har giortt nogen offuerlast, saa schall der bliffue paa kientt

huisz billigt och rett ehr.

Chlaus i Becheruigen steffentt Niels Rabben for hans søn har reden paa hans øg, Joen Nabens søn och Olle Weeuogs søn forlige sag och effter dj att øget saauell som tuende wnge foeller ere døde och rumpen aff schaaren daa for meentte Chlaus att de bøhr schaaden betalle.

Niels Raszmuszen Yttre Rabben proffuede at hand saæ Joen Nabens søn och Tore Rabbenn kom ridende begge paa Chlauszes øg och schulle indtill Driffuenes effter fougden liusze, och war det strax effter høstetinget forleden høst. Och nu i waar laa det dø paa Driffuenes bøe.

Nielsz Gouchszemb proffuede att forleden høst daa saæ hand Tor Ollszen Weeuog, och Tore Johanszen Yttre Rabben komb ridende till Gochszem effter liusze huer paa szin aff lehnsmandens heste, dett ehne en hest och dett andett en liden wng foelle paa 1 ½ aar, som nu i waar laa dø.

Herom er aff sagt att effterdj iche kand beuiszes att de indsteffentte har reden hestene saa de der aff ere døde, langtt mindre at de rumpen haffue aff schaarne, daa kand vj iche dømme at de schaaden bøhr att op rette, widre end de bøhr at bøde for de haffuer brugtt andens ting w-lantt effter *Landsleye Balchen 37 Capitel*, till eyemanden 1 *march* sølff, och Konngen 1 *march* sølff.

20b Anno 1666 den 9 Octobris holtis allmindelig ledings och sage ting paa Houge med allmuen aff Ous schibbrede. Neruerende *Konglig Maystetz* fouget Jffuer Knudszen med bonnde lehnsmand Lauridtz Houge, sambtt effterschreffne laugrettismend som retten betiente nemblig Olle Hegland, Joen Høyszetter, Olle Strøne, Suend Haffschar, Hans Aadland, Mortten Selle, Thomas Giære, Størch Hougland.

Fougden Jffuer Knudszen lod læsze lehnsherrens befalling om knegternis wnder gewehr, och weette wagtten daterit den 5 Septembris 1666.

Her Jens Lossz lod læsze hans broder Elias Losszes till hannem wdgiffne kiøbe och schiøde breff paa en halff løb smør en halff hud och itt halfft gedschind med bøkelli Norduig i Sambanger daterit Ous prestegaard den 1 Junj 1664.

Welbiurdig Loduig Roszenkrantz till Hatteberg lod læsze Welbiurdig frue Dorette Bielche till Morland gaard hindis vnder egen haand och seigell wdgiffne obligation till *sallig* Welbiurdig Axell Mouatt paa 400 *Rixdaller* in specie for aarlig rentte, wnder forszichring i hindis *Welbiurdighedz* godtz i Bergenhussz lehn, daterit Morland gaard den 18 January Anno 1656.

Suening Nielszen lod och her hosz læsze sin Welbiurdige junchers fuldmagtt, om at søge hans betalling i samme godtz effter obligationens formelding effter loug och rett, daterit Hoffland den 28 Augustj 1666.

Fougden fremb eschett Olle \Heland/ i rette och till talte hannem formedelst hand wed tingbordet druchen er fremb kommen och indtrent sig i blant laugrettis mendene med w-liud och mundbrugerj.

Olle suarede hand gjorde ingen stor w-liud. Hand wilde ichon side wed bordett.

Ehr aff sagt att effterdj Olle Helland wed druchen schab er frem kommen och indtrentt szig wed tingbordett som hand iche war till krafft, med w-

21a bequemb ord, saa att Tomas Giære iche kunde niude fred endog fougden liuste till liud. Thj bøhr hand effter recessens 10 *Artichel* at bøde dommerne 3 *march* och herschabett

lige saa megett.

Tolderen Anders Raszmuzen wed sin fuldmegtig Jens Holloch effter louglig steffnemaall till talte Olle Helland, Joen Lunderuig och Sambson Berge som de interessereendis thiende lastpenge jndehaffuer att det effter lehnsherrens resolution och hiemb findelsze till loug och rett bøhr att restituere hans paa thiendens jndfordring anuentte om kostning, och derom war dom begierende.

Olle Helland møtte och bekiende at hand anammede pengene nemblig 15 *Rixdaller 3 march* ringer 3 *schilling* aff toldren Anders Raszmuzen, och ved iche at suare till nogen omkostning effterdj det iche staar i laugmandens domb.

Joen Lunderuig och Sambson Berge møtte och berettede att dett komb dem indtett wed widre end de ware med Olle Helland der szøer daa hand anammede penngerne.

Jens Holloch war herom domb begierende.

Men de sex mend som nu betiente retten till endel ware partisch och ellers wndschylt szig iche der vdj att kunde kiende effterdj laugmanden tillforn har dømt i sagen. De wilde sig derom for spørge, och derforre till widre denne gang opszatt sagen.

Fougden steffentt Olle Helleland formedelst hand till waartinget paa Wafitt daa hand aff toldren paa Hans *Maystetz* wegne war steffentt for hans hugen last for retten er fremb kommen och giortt en fallsch æd och bekiendelsze at hand iche haffde huget meer Anno 1664 end for 3 *march*, alligeuell, hand samme ord[?] interesserede med Jszech Rolszuog for

- 21b 10 *march*. Formeentte hand der for effter recessen burde att straffes som vedbøhr, och herom var endelig domb begierende.

Olle Helland møtte och foregaff att vilde herom steffne Jszech Roaldzuog till widre for klaring och begierede saa lenge dilation i sagen till dett neste thing.

Fougden steffentt Knud Laurszen en soldatt paa Helleland for leyrmaall med Gurj Magnes datter. For meentte de burde at bøde.

Knegten møtte bekiende szin forszeelsze, och ehrchlerett szig att hand indtett haffde at bøde med. Hand agted och hinde med tiden att æchtte.

Beroer der fore denne gange till widre.

Niels Magnuszen aff Øster steffntt Joen Høysetter for 1 tølt tømmer och 1 kiell hannem schall were leffuerit paa schiffed effter hans broder. Formeentte at hand till hans løns betalling der vdj burde att vere berettigett.

Joen møtte och negted, hand huerchen tømmer eller kiell bekommet haffuer, dett er offuer 28 aar siden schiffed stod. Hand kunde haffue søgtt szin løn till foren.

Beroer derforre paa beuisz.

Niels Sunde steffentt Johannes Øffredall for hans quindis till faldne arff paa Henanger hand haffuer hafft i vergemaall.

Johannes møtte berettede att barn breffuet var bortt bleffuen hand jndlaugde en sedell paa effterschreffne hand till Niels Sunde paa hans quindis wegne har leffueritt, nemblig 5 kiør, 1 søu

- 22a med lam, 1 ged med kid, 1 graboch, 1 kiell for 4 *Rixdaller*, ½ *tønde* malt for 7 *march*, 1 øxsze for 3 ½ *march*, penge 8 *schilling*. Noch 2 *Rixdaller*, 1 quie for 3 *Rixdaller*, 1 bochkid for 1 ½ *march*, 1 ny baad for 2 *Rixdaller*, 1 *march* tin for 12 *schilling*. Widre berettede Johans att Boell Larsdatter iche till kom huorpaa hand wilde giøre sin æd.

Niels Sunde war hermed iche benøyett formente Johanes mere haffde oppebaarett, och

derom forskød sig till de mend som paa schiffed var offuer werende. Thj beroer det der ved.

Olle Tottland steffentt Mogens Sanduig formedelst hand haffuer saatt en partt w-frelst, och mentte hand der fore burde staa till rette.

Mogens møtte och med høyeste æd berettede {att} at hand bød Olle tridietagen i forleden høst. Huor till Olle suarede hand saæ ingen penng.

Ehr aff sagtt att effterdj Olle Tottland iche med sandhedz æd kand benegtte Mogens att haffue bødet hannem tridie tagen aff samme om tuistede jordepatt ½ pund smør och ½ gedschind, och Mogens nu for retten end ydermere tilbiuder hannem den at will ehrlegge. Thj wed wj iche at kand kiende Mogens den partt at bøhr haffue forbrutt, men Olle med tridietagen 22 *schilling* at bøhr vere for nøyet som Mogens hannem inden trende sollmercher bøhr at ehrlege och dermed for widre tilltalle i denne sag frj att were.

Fougden Jffuer Knudszen for retten aff liuste effter øffrighedens førige forbud at jngen her paa Frembnæs maa holde øger, huor effter hestene løber offuer andens bøe, ager och eng, gottfollch till schaade och nachdeell, saa frembt eigeren iche will der for staa till rette som wedbøhr.

- 22b Anno 1666 den 13 Octobris holtis allmindelig ledings och sageting paa Henanger med allmuen aff Stranduig schibbrede. Neruerende fougden Jffuer Knudszen, lehnsmanden Viglich Eye, med effterschreffne laugrettismend som retten betientte nemblig Nielsz Schougseid, Willomb Nordtuett, Erich Sundfior, Vintzens Windenes, Siffuer Sørtuett, Andersz Haauigen, Olle Reffne, och Mortten Schougseid.

Fougden Jffuer Knudszen lod læsze lehns herren *Her General* Majors schrifftelig order om weette huszene wed warderne att opbøge med pallisader saa och knegeterne at schall forschaffes wnder gewehr. Daterit Bergenhus den 5 *Septembris* 1666.

Dernest for kyntt i allmuens paahør Major Christian Nielszens schrifftlig order till bondelehnsmand Wiglich Eye, att hand schall tillszige den halffue deell aff Stranduig schibbrede som schall komme Ous schibbredes \vagt/ till hielp, efftersom det der mest magtt paa liger. Daterit Korsznes den 22 *Septembris* Anno 1666.

Paa Welbiurdig Loduig Roszenkrantzis wegne ehr førige fredliuszning atter for nyett paa Østefiordz, Ødallsz och Sunduors schouge, aff fougden effter lougen, att ingen der wdj schulle huge eller for fang giøre, wnder tilbørlig straff.

- Suening Nielszen paa hans Welbiurdige juncher Loduig Roszenkrantzis wegne steffentt effterschreffne Hans Velbiurdighedz landbønder for resterende landschyld och rettighed nemblig Knud Berge for ald rettigheden for Anno 1665 till sammen med jullemarchen 3 ½ *Rixdaller*, Olle Giere jligemaade gandsche rettighed for i
- 23a fior 1665, 2 *Rixdaller* 9 *schilling* med jullemarchen. Jens Linge hans gandsche forleden aars rettighed med tridiebøxell och noget rest tillforn till sammen med julle *marchen* 6 *Rixdaller* 4 *march* 4 *schilling*. Raszmus Schuttlebrott for trende aars rettighed for Anno 1663, 64 och 65. Alt tilsammen med julle marcherne 4 ½ *Rixdaller*.
- De jndsteffentte møtte alle och ware sambtlig for schreffne till kraffd och rettighed gestendig, dermed till deris Weilbiurdige juncher at restere och schyldig were wndtagen Johannes Aabodenes som berettede at hand har betalt till juncher forgangen onsdag 3 *Rixdaller* som var en quie, tuende byreiszer haffde hand giortt huorfor hannem och

quitteris saa hand meener att bliffue endelig schyldig 8 *march*. De andre loffuede alle med første at contentere.

Men Suening war effter lougen dom begierende.

Ehr aff sagtt att effterdj de indsteffente iche har retted szig effter lougen med landschylden at betalle daa bøhr de att lide effter lougen *Landsleye Balchen 1 Capitel* att haffue deris jord och leyemaall forbrutt, och dog betalle huis de schyldig ehr wnder loughlig nam i deris boe inden 14 dage. Wndtagen Johannes Aabodenes som szitt pladz iche fest haffuer effter som det er it huszæde och iche lagtt for landschyld.

Peer i Wogen steffentt Johannes Aabodenes formedelst hand har laadet szmie ord falde om hannem at hand schulle haffue staallet tuende kid huorom hans widnisbiurd nemblig Lars och Arne i Lygre ehre hans proff som nu ere i byen.

- 23b Johannes Aaboedenes møtte och berettede at Peer i Vogen komb till hannem paa Aaboedenes och spurde om hand haffde iche szeett nogen kid. Da suarede hand hannem jo hand haffde szet it sort och itt graatt bochekid, haffde det graa iche verit mercht daa wilde hand haffue szagtt det vahr hansz thj det var saa ligtt, huor till Peder suarede hannem ja det er[?] ochsaa. Och anden ord haffde hand iche refererit eller sagt for andre. Ellers ehrkleritt Johannes, Peer Knudszen at hand indtett ontt eller w-ærligtt wed med hannem, och indtett haffde hand szagtt om hannem, end huis ærligtt och gott var och en ærlig mand vell sømmer.

Suend Ingebrichtszen Biøndall steffent hans far broder Hans Biøndall formedelst aaszædet till *forschreffne* Biøndall deris arffuede odell, och formeente Suend att effterdj hand er ældste broder søn daa bøhr hand effter lougen at niude szin rett i gaarden, och nermere at were till løszen aff de andre sødschind end hans farbroder, effterdj hans fader Ingebrichtt har op latt szitt aasæde och ald rett for hannem at indtalle. Hans Biøndall møtte och formeente at burde niude och bruge szitt egett saauellsom och huis hand haffuer indløst aff de andre hans medsødschind effter dj hand och der till er odells baaren.

Men Suend begierede domb effter lougen, dog protesterede hand ichon paa halffpartten i gaarden, endog den till sammen er ichon ½ løb smør och ½ hud.

- Herom er dømbtt och for retten affsagtt att effter dj Norgis loug *Arffue Balchen 7 paragraff 5* formelder at ældste broder eller brodersøn schall niude aszedet till gaarden
24a och giffue sine andre med arffuinger fyllist for deris anpartt, end om det iche kand schee, schall hand dog niude aaszædet for landschyld effter sexmendz kiendelsze. Saa effterdj samme jord er minder end itt mandzhøffue som den ældste broder och hans arffuinger er tilberettiget, iche diszmindre protesterer Suend ichon paa den halffuepart att niude, som wi hannem iche wed att fra sige, men hand det at bøhr niude och beholde och giffue de andre med arffuinger landschyld, om de det iche anderledisz will affstaa for hannem som det effter lougen at indløsze nermiste ehr.

Niels Olszen Sunde frembkom for retten och i meenige mandz paa hør till spurde Niels Schougseid och Jndre Henanger som ware paa schiffted offuer werende effter *sallig* Anne Jonsdatter Henanger i sorenschiffren Christen Buschis tid, huor meget arff hans høstrue Boell Larsdatter som daa wahr itt lidet baren effter hinde till falt, effter dj hand ingen rigtighed kand faa till fyllist hosz hindis formønder Johannes Øffuerdall som schiffted breffuet siger att haffue forlagtt.

Der till suarede *forschreffne* Niels Schougseid och Jndre Henanger att de iche eigentlig kand wide at ehrindre barne godtzet støch wisz, men ald arffuen som falt effter den *sallig* quinde var werdj till 70 *Rixdaller* och heller offuer end wnder huor vdj Johannes

Øffredall daa paa hans quindis wegne arffuede den tridie partt, och de andre 2 partter till falt *forschreffne* Niels Sundes quinde Boell Larsz datter som er 46 Rixdaller 4 *march*. Huorom Niels Sunde war itt things vinde begierde.

- 24b Jngell Røe steffentt Suend Opszall for 1 hellebahre och taszhache, Mortten Schougseid fich hannem at foruare och nu er borttkommen. Suend møtte och negted iche hand jo tog det i beuahring. Ehr aff sagtt att effterdj Jngell Røe har misz taget Mortten Schougseidz verie for sin egne daa bør hand sielff at lide halffschaaden och Suend at betalle hannem 3 *march* till.

Olle Olszen Tuett steffentt Samuell Kleppe till at paahøre huis widnisbiurd hand kand haffue at føre om Store Klepsbotten som hand formeener at bør lege wnder Tuett. Frembkomb daa Peer i Wogen och Sambson i Vogen och bahr Eyner Johansens ord som war fød och op aufflet paa Sørtuett, at hand siger at hand iche andet har hørtt eller wed; end den botten jo har hørtt Tuettemanden till.

Jszach Huitteberg fød paa Store Balleszemb, tientte paa Tuett for 23 aar siden, daa brugtte Kleppe och Tuett samme Klepsbotten till fellidz huer sin halffpartt, och schulle schiffte were i bechen. Tuette manden hugde paa søre side och Kleps manden paa nord siden, Widre ved hand iche herom.

Olle Tuett beraabte szig paa andre proff som iche nu møder till stede.

Zamuell Kleppe møtte och berettede att haffde hafft och brugtt samme Klepsbotten wnder szin gaard i 21 aars tid hand haffuer boet der paa, saauell som och hans formand i mange aar.

- 25a Frembeschett derom effterschreffne proff nemblig Maritte Simensdatter Røszaas som proffuede at haffde hørtt baade aff sin moder och gomord[!]
huis fader Olle Allffszen eiede ald Tuett och boede der, at hun haffuer sagtt att hun iche har hørtt eller widst andett end Klepsmanden jo altid haffde och brugtte *forschreffne* Klepsbotten, och haffde derom ingen tuist i nogen maade.
Siffuer Sørtuett och Joen Knudszen Øffre Hage bahr Ingebehr Lasszesdatters ord at hun haffuer hørtt dett aff hindis mand huis fader boede paa Tuett at hand fich itt øg i Klepsbotten till Hage med Klepsmandens forloff och minde.
Siffuer Hage proffuede att haffde hørtt aff hans wehrfar Joen i Hage en gammell mand, at hand szagde sig at kunde mindis fra Arne Klepes tid at hand daa brugtte *forschreffne* Kleps botten och hans effter *kommere* i mange aar angerløsz.
Anne Baardtuett proffuede at hun er nu offuer sextj aar gammell. Hun haffde hørtt aff hindis fader som tientte paa Kleppe hosz sin gofar som vahr Arne Kleppes foster søn, och hindis brødre boede paa Kleppe, at Klepsbotten har aldtid lagt wnder Kleppe, och har szitt naffn aff Kleppe, och det och er Kleps eigen och hører Kleppe till, och Kleps besidere har altid hafft och brugtt dett.
Lauridtz Knudszen Grønsthø proffuede at hans *sallig* moder haffde sagtt at Klepsbotten hørde Klepe till, och dedz besidere har altid hafft och brugtt den.
Olle Tuett begierede sagens opszettelsze till hans anden proff bliffuer forhørtt. Hand formeentte och at Zachrias Kleppes quinde søster Maritte Røszaas iche burde at proffue med Samuell som boer paa samme gaard.

- 25b Anno 1666 den 16 Octobris holtis allmindelig ledings och sage ting paa Giere i Moranger, med allmuen aff Strandebahrms schibbrede. Neruerende effterschreffne laugrettismend som retten betiente nemblig Niels Brynildszen Nessz, Olle Berie, Erich Aachre, Jngell Tuett, Knud Mundemb, Michell Huchenes, Peer i Øyerhaffn, Oszmund Thuett, Jffuer Dybsland, Jørgen *ibidem* etcetera,

sambt Konglig *Maystetz* fougden Jffuer Knudszen med boende lehnsmanden Anders i Waage.

Fougden lod læssze woris gunstige Her lehns herris order at schall till holde allmuen at opbøge itt wagtt hussz med pallisader om, wed wetten, diszligste at huer soldatt schall forschaffes wnder gewehr. Daterit Bergenhussz den 5 *Septembris* 1666.

Siffuer Netteland lod læssze Jan Graas obligation paa 50 Rixdaller lontte penng paa aarlig rentte wd szatt, med forsichring i hans høstrues odells jordepartt i Netteland ½ løb smør och ½ hud, daterit Netteland den 8 May 1666.

Jligemaade lod Siffuer Netteland læssze Mallene Gabriels datter sallig Jan Erichszens effter leffuersche hindis obligation paa 54 Rix daller lontte penng imod aarlige renntte, med hindis odells jorde partt i Netteland ½ løb smør ½ hud till forsichring. Daterit Netteland den 8 May 1666.

Welbiurdig Loduig Roszenkrantz lod wed fougden Jffuer Knudszen atter fornye och fredliusze, Ænes, Suallendall, Netteland, Graffdall, Tuetten och Fembesteeneuigs schouge her i Strandbahrms schibbrede wnder tilbørlige wide effter lougen.

Anders Rasmuszen Konglig *Maystetz* tolder her samme stedtz steffentt Hollger i Hougshaffn for
26a 4 ½ Rixdaller giæld paa sallig Ebbe Peerszens vegne som Anders Rasmusen i betalling er wdlagtt.

Siffuer Netteland møtte och berettede Hollgier war nu iche hiemme. Hans quinde beloffuede at ville betalle till juell, bad saa lenge om fordrag.

Men Jffuer Knudszen paa Anders Rasmusens wegne war domb begierende.

Aff sagt Hollgier bøhr betalle inden 14 dage eller lide der fore namb i hans boe med ald paa gaaende om kostning schaadeszløs.

Fougden steffentt Johannes Achre till forklaring om den sølff kiede werdig 4 Rixdaller som for hannem for nogen tid siden er bortt kommen.

Johannes møtte och berettede at kieden ligger i beuahring hosz Jørgen Dybsland. Ingeleff Olls datter som tientte Erich Achre har leffuerit den till Jørgens quinde och bedet hinde hun denn igien till Johans Achre wille hiem forschaffe. Hun haffde fundet den daa hun sobte golffuett.

Michell Anderszen som nu har *forschreffne* Ingeleff wahr wed retten till stede och foregaff att baade hand och hans quinde er død for denne snach. Hun haffde iche leffueritt Jørgen Dybslandtz quinde nogen kiede.

Johannes Achre begiertte sagens opszettelsze {till} till waartinget saa schulle herom bliffue førtt beuisz som er Erich Achre och Gundwor Jørgens datter, ellers war der well flere, om behoff giøres. Nemblig Elling Schieldnes och Anne Sambsons datter sambtt Marj Øye och Ragnilde Schieldnesz.

Fougden steffentt Nielsz Schage for slagsmaall paa Siffuer Gaatte i itt brøllup.

Huorom Siffuer Netteland proffuede at 14 dage
26b effter pindzdag sidst forleden var de till itt brøllup paa Kierchhussz, och daa falt dem nogen ord imellomb, huor effter Nielsz slog till Siffuer it slag wnder ørett, och flere hug falt der iche efftersom de bleff strax schilt ad.

Siffuer Gaatte klagede och frembuiste en blodig dug, och gaff Niels sag for den schaaede

hand har i hansz øye.

Nielsz Skages quinde møtte och berettede hindis mand var iche hiemme, hand haffde iche slaget eller gjort ham nogen schaaede i øyet. Det war en sehdellis ond sygdom som Siffuer haffde. Begiertte op szettelsze till neste ting saa vilde Niels føre beuis ellers forskød hun sig wnder danmenz schiøn.

Affsagtt effterdj Siffuer har veret offuerflødelig druchen som hand sielff bekiender och gjort szig i brøllupett w-nøttig huor offuer kiøgemestren matte schaffe liud, och gaff hannem en ørefigen aff huilchet slag med bahrhand, wj iche kand schiøne Siffuer har faett den schaaede i øyet, men det mange witterligt er hand at haffue hafft det lang tid till forn. Daa bøhr Nielsz Schage der fore effter *Mandhelge Balchen* 16 *Capitel* at bøde 2 *march sølff*.

Fougden steffent Joen Hiorttaasz och Tomas Hiortteland sambt Elias Netteland formedelst de iche wilde fremb føre *Konglig Maystetz* schatt till fougdegarden som strax skulle til byen.

Eliasz møtte berette iche at vere hiemme.

Siffuer Gaatte schaffer for retten tilstod at hand till sagde och fantt Joen Hiorttaasz och Tomas Hiortteland sielffuer, men de kom dog iche till lehnsmanden.

- 27a Herom er aff sagtt, att effterdj Hans *Maystetz* forordning om schiudtzferdtz aff schaffelsze tillholder allmuen at schall føre fougden och hans tienere naar paa esches till Hans *Maystetz* jndtraders ind fordring, huilchet och siden aff rigens canceler Offue Bielche er for klarit, at ingen schiudz ferd er affschaffett wden den allmindelig register aff den fremmede reiszende mand. Thj ved vj iche anderledis herom att kiende end at Joen Hiorttaasz och Tomas Hiortteland som iche har vilt fremb føre Kongens penng, joe bør at bøde for mottuillighed huer 2 *march sølff* och betalle dem som i deris sted førtt haffuer.

Anders Hansszen i Waage med schrifftelig slodtz citation steffentt Pouell Hammeraasz for en deell ærrørige schieldzord hand schall haffue laadet falde paa hannem i fogden och andre gottfolches neruerelsze i Giermunszhaffn, hans ærlig naffn till dispect och for kleinering.

Erich Achre møtte paa hans broder Pouell Hammeraaszes wegne, och berettede som till foren at sligtt war scheid i druchenschab hand mindet indtet till noget, haffde och ei heller widre hertill at suare. Pouell war sielff fahen till Staffuanger marchet.

Aff scheidigett at Pouell schall endnu steffnis till neste ting i egen perszon at møde effterdj Anders i Waage ichon prætenderer hand szine beschyldninger bøhr beuisze, eller och hannem ehrklere.

Siffuer Christofferszen Gaatte med slodtz citation steffentt Mogens Lasszeszen Lj, in forma: at hand med hannem haffuer giortt en for-

- 27b ligelsze, effterdj Siffuer och hans med sødschind ere odels berettigett till Lj, at hand skulle boe och bruge Gaatte med ald szin brug, och Mogens derimod at skulle boe och bruge Lj. Jmod huilchen forligelsze Mogens tuende gange schall haffue indtrentt szig offuer rigtig marche steene, och bemegtiget szig baade i agger och eng fra hannem i Gaatte och lagtt till Lj. Foruden huis Niels Schage och Olle Eggeland schall haffue wundet derfra wnder deris jorder. Effter huilchen medfart Siffuer Gaatte och hans suoger Olle Larsen paa szin quinde Berette Christoffersdatters och sambtlig med sødschindz wegne formeener Mogens Lj och Siffuer Netteland iche kand hiemble dem Gaatte effter forligelszen, och derfor den ingen magtt bøhr haffue, men de nermiste at bøhr niude och bruge deris eget odell Lj, med widre steffningens jnd hold for retten op

lest daterit Bergenhussz den 8 Septembris 1666.

Huor effter dissze indsteffentte widnisbiurd om samme sags beschaffenhed ere fremb kommen och saaledis wundett.

Olle Egeland och Erich Aachre proffuede at de har szeett en gamell sedell paa nogen naffne som kaldis en efftertoola[!]⁴, men ingen kand haffue nogen forstand derpaa, dog saauitt de der aff kand forstaa daa er dett aff Mogens Lj szitt follch, men det kommer Siffuer Gaatte indtett wed.

- 28a Widre berettede Olle Eggeland om huis hand schulle proffue om de 4 *Rixdaller* som Siffuer Netteland var forliggt med Siffuer Gaatte om, at hand och och[!] Lauridtz Hiorttaas har derom for seigelt ett breff till witterlighed som kand i retten frembuiszes. Herløff Schieldnesz proffuede at hand widste ingen bescheed om aff huad broderleg Siffuer er.

Olle Eggeland och Hans Asch bahr Pouell Fugellberigs ord at hand for dem har sagtt, at haffue hørtt aff hans fader daa hand komb fra den steffnedag paa Lj, och bleff spurtt huor dett gich aff, suarede hand det gich saa i lage aff, de ware wener och vell forliggt. Men den søster som Siffuer Netteland regner szig vdaff, den haffde hand hørtt att were død barne løssz.

Herløff Schieldnes, Hans Asch och Niels i Nessze proffuede att de ware paa Lj for wngefahr 17 eller 18 aar siden daa sagen war i rette for sorenschriffueren, att sallig Casten Durhussz till spurde Siffuer Gaatte huor hand wilde boe entten paa Gaatte eller Lj. Daa suarede Siffuer, at om hand kunde faa Gaatte saa er ieg fornøyett, och saaledis bleff dj och forliggte huor wed det och forbleff.

Hans Asch och Elias Graa paa sin faders vegne proffuede at de hørde nu i sommer paa Netteland i laaen <Siffuer *ibidem* sagde> till Berette Christoffersdaatter at hun kunde faa szitt odell igjen naar hand fich sine penng, men hand neffnede iche huad gaard dett schulle were wdj.

- 28b Olle Eggeland och Johannis Kierchhussz proffuede att de haffde vell hørtt nogen snach om en baad, men iche aff Siffuer Nettelantz mund at hand noget jordegodz derfor eller kiøtt laae haffuer bekommett.

Brønild Houge proffuede at hand iche kand wide hans *sallig* fader nogentid har sagtt det ringeste om den søster som Siffuer Netteland regner szig odelszmand aff.

Niels i Nessze och Anders i Waage proffuede at haffue hørtt paa Voge i tingstuen at Brite Arnesdaatter sagde till gamelle Mogens Lj at hand lochede odells breffuene om Gaatte och Lj fra hinde daa hun var liden for en kling, huor till Mogens \da/ suarede nej. Olle Egeland war och steffentt herom att proffue. Suarede for retten, at hand da iche war paa tingett den tid.

Widre var och indsteffentt Mogens Lj, Siffuer Netteland och Knud Bundhussz med en huer deris odellsbreffue, kiøbe och panttebreffue saauitt samme godz er anlangende, nu att frembuisze till sagens opliuszning.

Och satte Siffuer Gaatte och hans søster Berette Christoffersdatter i rette att effterdj Gaatte iche hiemblis dem i fred men altid forargis daa formeente de iche at bør agte forligelsen men will till træde deris odell i Lj at boe paa, och derom formodet danmendz gode schiøn.

Mogens Lj och Siffuer Netteland møtte och formeente Siffuer Gotte ingen rett haffde till at præterdere paa Lj, effterdj hans forfedre

- 29a aldrig haffuer boett derpaa. Jndlaugde saa herom sallig Casten Durhuszes med sex mendtz beseigling daterit den 16 April 1649 som formelder om rigtig odells ett leg och vdreigning imellomb laadz eigren till Lj och Gotte och att Lj er schifft till Mogens Lasszeszen for aaszæde att niude, och Siffuer Christofferszen till Gaatte, dog for

⁴ Vel eit *ættetal*

tilbørlig landschyld och bøxell till deris med eigre.

Huilchet beseiglede verch wj iche i nogen maade wed att for andre, men parterne szig paa alle szider der effter bør att rette och forholde. Dog der som nogen offuer tilbørlig schiell och schiffte jndrenger szig paa Gaattes eigen kand Siffuer Christofferszen aaszedet laade aff dannemend beszee och schiøne. Schall hannem vederfaris huis rett ehr. Ellers schall Siffuer Gaatte pligtig were at giffue Mogens Lj och Siffuer Netteland tilbørlig kost och tæring, sambt till widnisbiurdene effter lougen for deris stunde tabelsze och kostnet.

Welbiurdig Loduig Roszenkrantz steffent sin landbonde Johannes Ænes formedelst hand iche har betalt szin landschyld aff hans brugende jordepartt i tilbørlig tid, for Anno 1664 och 65. Formeentte hand szin leyemaall effter lougen bøhr haffue forbrutt och derom indlaugde Suening Nielszen den Welbiurdige mandz egen wnderschreffne schrifftelig forszett nu for retten oplest.

29b Dernest indlaugde Suening Her Hansz Tarildtzens schrifftlig kundschab at hand paa Johannes Æneszes wegne har tilbødet Suening landschylden in decembrj noget for juell 1665, som schulle vere baade for det forleden aar 64 och samme aar, m[en] Suening dem ej wilde anamme, huor fore hand pengene igien till Johannes Ænes leffuerde.

Johannes Ænes møtte kunde iche benegte det jo saa i sandhed att were at hand lod landschylden for Anno 1664 tilbyde ved Her Hans noget for juell det andet aar nest effter. Ellers sagde hand at haffue huget endeell till junchers bøgning till foren som hand meentte at schulle haffue kommett paa landschyldensz betalling. Johans ehrklerde sig effter till spørgelsze at det hugen tømmer iche bleff leffuerit førend till Sancte Hans tid for slaattenn 1665.

Thosten Fembsteenuig iligemaade till talt for ald resterende rettighed for Anno 1664 och 65 till sammen med julle *march* – 5 ½ Rixdaller.

Thosten møtte och bekiende saadantt att were schyldig, berettede at haffue huget noget der paa nu i høst, beloffuede resten gierne at betale.

Men Suening war herom endelig dom begier[ende].

Herom er affsagtt at effterdj Johanes Ænes och Thosten Fembsteenuig iche har retted szig effter lougen med deris landschyld i tilbørlig tid at betalle, daa bøhr de och at lide effter lougen och miste deris gaarde, och dog betalle deris landschyld inden 14 dage vnder namb i deris boe med om kostningen schaadsløsz.

30a Guren Schieldnesz steffentt Pouell Hammeraassz for en kierche koe effter førige tiltalle hand hosz Haldoer i Traa har anammett.

Knud Mundemb proffuede at hand var med paa schiffteffter Segfus Kiereuigen for vnge fer 12 aar siden och gich med hans broder Joen Mundem i floren, och Herløff Schieldnes kierche werge fulde med och wd kaarett en koe till kierchen i steden for den Segfussz haffde for kommett, och sagde her staa kierchens koe och var den røe kollett, huilchen koe arffuingerne och till kierchen sambtøchte och war med i floren, och saæ dend.

De samme ord wantt och Niels i Nessze och Engell Tuett at Joen Mundembs widnisbiurd war, efftersom hand for dem haffde berett huilchen koe de sziden haffde szeett hosz Haldoer i Traa.

Haldoer i Traa var tillstede och berettede at Magnilde Segfusdatter bøgde hannem koen och sielff tog leyen aff hannem i toe aar, och siden Pouell Hammeraassz, indtill hand gandsche tog den bortt. Men imedellertid at koen war hosz hannem daa merchte Siffuer Nessz koen till kierchen, och *sallig* Samson Schieldnes kreffuede hannem for leyen.

Erich Aachre paa Pouell Hammeraaszes vegne haffde hertill indtett att suare, andet end hand haffde kiøbt koen aff *forschreffne* Magnilde.

Affszagtt att effterdj kierchen er scheed vdleg hosz *sallig* Sambson Schieldneszes enche som da war kierche werge, efftersom ingen opliuszning før nu om koen var at fornemme, daa bør det der ved at forbliffue at kierchen hosz

- 30b hinde søger szin rett. Men effterdj nu beuiszes at Pouell Hammeraasz har kiøbt kierchens koe aff Magnilde Segfusdatter som den iche till kom, eller ham hiemble kand daa bør hand den till Guren Schieldnes att igien giffue med halff leye effterdj hindis *sallig* mand har sielff forszømbt den i tilbørlig tid at ind søge och paa talle.

Thorchild Lauridzen Øffuerhussz lod læse Her Raszmus Pederszen i Strandebahrms till hannem wdgifne schiøde och affstaaelszes breff paa en halff løb smør i samme jord Offuerhussz, solt for 36 Rixdaller. Daterit Jffuerhussz prestegaard den 20 Novembris 1665.

Anno 1666 den 19 Octobris holtis allmindelig ledings och sage ting paa Kierland med allmuen aff Quindherritz schibbrede. Neruerende Konglig Maystetz foget Jffuer Knudszen, bonde lehnsmanden Andersz Bringedall sambtt effterschreffne laugrettismend som retten betientte nemblig Nielsz Nattersta, Hansz Asch, Knud Gudall, Søffren Nerhussz, Olle Nielszen Hiellmeland, Peer Huideberg, Lauridtz Stueland, Thomasz Lande.

Fougden lod for allmuen op læsze lehns herrs Her General Majors schrifftelig ordre om vagtt hosz warderne saa och wette hussze med offuen vdi, jtem at lex soldatterne schall forschaffes wnder gewehr etcetera. Daterit Bergenhusz den 5 Septembris 1666.

Fougden paa Welbiurdig Loduig Roszenkrantzes wegne {att} for nyede och fred liuste Hans Welbiurdighedz schouge

- 31a her i Quindherrit schibbrede, nemblig Snielstuettz, Øye, Meell, Røraaen, Stoerdalle, Lungott och Boxnes med Fiellandtzboëlls schouge, att ingen sig schulle till fordriste der udj noget at huge eller hugge laade vnder tilbørlig straff effter lougen.

Welbiurdig Loduig Roszenkrantz wed szin fuldmegtige Suening Nielszen lod offentlig for retten till spørge menige mand och ting allmue om det war dem iche alle witterligtt at de tuende gaarde Hatteberg och Meell liggendisz her i Quindherritz kierche sogen och Hans Welbiurdighed effter hans frues *sallige* Welbiurdige forældre arffuelig tillfalden, joe altid haffuer werett agted och holdet for frj gaarde och adelszsæde, och aff frj adells follch eyett och bewohnett førend *sallig* Welbiurdig Axell Mouatt till Hoffland dem kiøbte.

Huor paa gaffues till giensuar at ingen aff dennem andet wed eller hørtt haffuer end *forschreffne* gaarde Hatteberg och Meell jo altid saa lenge de sielff kand mindis i deris egen och for fædris tid, at haffue weret frj herregaarder och altid boett frj adellsz perszoner eller deris tienere derpaa. Huilchet enhuer vidre vill gestendig were om behoff giøris.

Diszligeste spurde och Suening ilige forma om den gaard Semb iche iligemaade har veret agted och holdet for en frj gaard och adells sæde. Huilchet dennem och i sandhed var bevust och aldrig at haffue hørtt eller widst andett, end at Semb den *sallig* Welbiurdig mand Axel Mouatt jo effter hans *sallig* moder den *sallig* Welbiurdige frue Elsze Thrundtzdatter arffueligen er till falden, och baade før och

- 31b siden altid veret i adells personers brug och werge, saa lenge de har kundet minst.

Huorom Suening Nielszen paa szin gunstige junchers wegne ware serdellis tingswinder begierendisz.

Welbiurdig Loduig Roszenkrantz steffentt sin landbonde Knud Johanszen Røe for 6 ½ Rixdaller fornødz och arbeitdz pennges, hand iche som andre wgedagstienere vill betalle. Diszligest och for hans w-lydighed, at hand iche will fløtte och føre som andre tienere. Knud Røe møtte och formeente hand var odels baaren till gaarden, och derfor iche burde at giffue eller gjøre arbeide, eller fløtte en huer snidker eller murmeester saa offte de kom.

Affsagtt att effterdj forbemeltte gaard Røe saasom wgedags godz har fult den sallig Welbiurdig mand Axel Mouatt och hans arffuinger med ald rett og herlighed i mange aar, daa bøhr lejlendingen Knud Johanszen som haffuer fest gaarden aff Welbiurdig Loduig Roszenkrantz i første tage, tilbørligen som andre wgedagstienere at suare och giffue Hans Welbiurdighed disze paa steffntte 6 ½ Rixdaller inden 14 dage eller lide wordering i hansz boe, och tillmed denne gang at bøde for sin w-lydighed till herschabet 2 march sølff. Men huisz hand szig offtre mottuillig laader befinde, daa gaaes om hans jordz forbrydelsze effter lougen.

32a Welbiurdig Loduig Roszenkrantz steffentt sin leilending Isach Huideberg for tuende aars rettighed for Anno 1664 och femb och sextj forwden dette aar som er till sammen 6 Rixdaller 3 ort. Formeente hand sin gaard effter lougen burde haffue forbrutt.

Jszach Huideberg møtte och vedgich samme giæld. Haffde indtet hertill widre at suare end hand forskød szig till den Welbiurdige mandz egen mildhed.

Thøris Musszeland iligemaade steffentt for 2 Rixdaller første bøkell saa och it aars landschyld aff den gaard Houge i Schoneuigs schibbrede hand for lod. Formeente hand sligtt burde betalle.

Diszligeste och Hans Harildtzszen Møchlebost for it aars landschyld aff en gaard i Haranger 3 ½ Rixdaller.

Thøris møtte och berettede at hans efftermand Lauridz Houge saede jorden det aar juncher nu kreffuer landschyld for, thj kand hand sligtt ej betalle. De 2 Rixdaller bøkell kunde hand iche benegte.

Hans Møchlebost foregaff at haffue talt, derom med sin broder at hand schulle betalle juncher paa hansz wegne, och fich hannem dertill en koe.

Suening Nielszen wahr herom domb begierende.

Thj er aff sagtt at Jszach Huideberg som med szin landschyld offuer louglig tid haffuer indeszidett, bør at haffue sin jord forbrutt, och ellers hand saauell som Thøris Musszeland de 2 dallers resterende bøkell och Hans Møchlebost de 3 ½ Rixdallers landschyld at betalle inden 14 dage, eller lide wordering i deris boe med paa gaaende om kostning schaadesløs, och Lauridz Houge som jorden det aar 65 saaett och brugtt haffuer at søges derom till sit werneting.

32b Knud Gudmundszen steffentt hans husszwertt Fartein Røe formedelst hand har wdcast hannem och bedet hannem fare aff sin gaard imod deris schiellord at hand schulle were hosz hannem til hussze paa Røe till Bottellosoche huor for hand schulle giffue hannem 1 ½ Rixdaller, saa schulle hand tiene hannem igien och der fore schulle hannem korttis 5 ort.

Diszligeste haffde och Fartein schielt hannem for en tiuff.

Fartten møtte och foregaff at haffue wdcast Knud for hansz schiden mund schyld, at hand wilde were mere mand en hand och indtett gjøre huad hand war befalt. Knud

haffde och schielt baade hannem och hanssz fader for tiuffue.

Effter Suening Nielszens begier paa hans principals wegne, at de indsteffente widnisbiurd maatte worde forhørtt. Sagen till op liuszning.

Frembkom Erich Møchlebøst och Anders Leitte och proffuede at haffue hørtt paa Røe daa Knud bleff wdcast, at Farttein kallede ham Flesche Knud. Ellers brugtte de munden paa alle sider. Knudz quinde Maritte Christoffersdatter sagde till Fartteins quinde om hun vidste indtett aff det baren som war giortt i Hoffflanzbuen. Jtem och sagde om hindis egen sengebod paa Røen, at om den kunde talle, schulle hun och faa noget at wide.

Forabschediget at effterdj parterne iche kand forliges at were till sammen i hussze, daa bøhr Fartten Røen at laade Knud husszmand bekomme alt szitt tøy, saauellsom och huis høy hand haffuer slaget till szine kiør, huor imod igien Fartten hannem ingen løn at betalle schall pligtig were. Men formedelst

- 33a de haffuer beschylt och tillagtt huer andre groffue schieldzmaall, som ingen aff dennem paa entr[?] siderne huer andre kand offuerbeuisze, daa bøhr de paa begge sider derforre at were i deris herschabs minde, eller bøde effter dom till neste ting.

Knud Røen steffentt Knud Gudmundszen husszmand for hand haffuer taget och brugtt hans baad wden hans loff och minde, och effterdj baaden er nu gandsche i støcher slagen. Mentte hand Knud burde den igien at betalle.

Knud husszmand møtte och sagde hand lagde baaden igien i støett.

Aff sagtt at effterdj Olle husszmand paa Indre Røe war med at tage baaden, daa bøhr de och begge at giffue schaadegiold huer en halff Rixdaller wnder wordering i en huers godz inden 14 dage med tegnepennene 10 *schilling*.

Fougden steffentt Suend Giære formedelst det schieldz maall imellomb hannem och Lauridtz Helle er passerit.

Suend møtte och foregaff at Lauridtz har schielt hannem for en schiellom som hand burde att beuisze hannem offuer eller lide der for.

Lauridtz møtte herom till wedermaallstalle och fore gaff at Suend har slaget ind paa hans eng widre end hand burde, och det var itt schiellombstøche. Sagde och ellers daa Suend ham atter till spurde om hand wilde beuisze hannem noget schiellomstøche offuer. Jo ieg schall det beuisze, berettede derhossz at Suend haffde szeentt paa afftenen taget tuende saatter høy bortt och bar det indtill szig sielff som

- 33b Lauridtz haffde slaget och tørchett.

Beroer till neste ting paa forklarlig beuis.

Fougden Jffuer Knudszen frembførte for retten itt besoffuett quindfolch ved naffn Anne Guldbrandzdatter, och hinde om szine leyermaalls bøder till talte.

Hun møtte och bekiende sin forszeelsze och at Lauridtz Haldorszen Gudall var hindis barne fader. Beklagede hindis fattig dom, at hun indtett haffde att bøde med.

Beme/tte Lauritz Haldorszen bleff och iligemaade aff fougden till talt for szine bøder.

Hand møtte och beklagede sin fattigdom, berettede at wilde haffue æchtet hinde men hun wilde iche. Formeente derforre at slippe med ingen bøder, effterszom hand eyer indtett.

Ehr aff sagtt att effterdj de indsteffente indtett har at bøde med effter recessen, daa bøhr de och at lide effter bogstufferne med fengszell paa deris kroppe, saafrembt hand iche fordeligen i *Kongens* thieniste for soldatt eller i andre maader for nøden giørisz.

Anders i Vaage steffentt Olle Øye for 1 ½ Rixdaller aff giffit aff Schaar hand med

resterer.

- 34a Olle møtte och berettede at hand sich jorden det aar tilbrugs med de vilchor at hand ichon schulle betalle om 9 *march* i schatt. Siden maatte hand giffue 3 *Rixdaller*, nu haffde hand betalt Anders i Waage 2 *Rixdaller*, de halffanden mener hand Anders i Vaage bøhr hannem quittere. Elling Schieldnes proffuede att Olle Øyes wehrmoder Anne i Giermushaffn loffuede Anders i Vaage wed sehniste nyaarstid at hun schulle vere god for de 9 *march* at ville betalle. Suend Herløffszen bahr sin faders ord, det samme som Elling proffuede att haffue hørt. Derfor affscheidunget *forschreffne* Anne i Giermunshaffn schall herom steffnis och søges till sitt werneting.

Sambson Schierland steffentt Knud Knudszen i Kalffuen for 2 *Rixdaller* gield.

Knud møtte och var dett gestendig.

Aff sagtt at Knud bøhr betalle samme 2 *Rixdaller* ned 10 aars renntte som er for falden inden 14 dage, och saa frembt det iche scheer och hanssz formue iche er till saadantt att betalle, daa bøhr hand effter lougen der fore at arbeide till gielden worder fyllist giortt.

Anders Bringedall steffentt hans grandquinde Britte Berie formedelst hun haffuer giffuett hansz børen wtnaffn.

Jndre Tuett proffuede herom at hand och fogdens tiener gich med Anders Bringedall till Berie. Daa spurde hand hinde ad huad det var for naffn hun gaff hans børen, huor till hun sagde hun torde kalde dem mære schiancher, och sagde haffde Anders raad, daa haffde hun verтт en hore.

Dett samme wantt och Hans Pederszen at haffue hørt aff *forschreffne* Britte Berie.

- 34b Hindis mand Hanssz Berie møtte och berettede hansz quinde haffde ontt, hand haffde her till indtett att suare. Hun frembkom om sider och benegted at hun de ord iche sagtt haffuer, barnet sziger vell huad det faar, men iche huad dett bryder. Hun ehrklerde Anders Bringedall och hans børn at hun iche wed andet med dem end det som er ærligtt och gott, affbad hindis forszeelsze och loffuede forbedring. Der for affscheidunget hun denne gang schall passere och saafrembt hun igien kommer eller giffuer aarsage till ond grandschab och w-forligelsze daa at straffes med halszjernet som tilbørligt.

Hansz Anderszen paa hansz faster *sallig* Jens Sørensens quindis wegne steffentt Gregorius Jonszen Eicheuigen for medelst hand for nogen tid har satt jld paa schougen. Saa och for 5 aars affgiffтт aff hansz pladz hand paaboer nemblig 9 *march* aarlig.

Men Gregorius møtte iche eller nogen paa hanssz wegne endog hand herom till forne offte har verett steffentt.

Knud Gudall och Jens Seiglemb frembstod och berettede at haffue beszeett och worderit samme schoug schaade till 6 *Rixdaller*, och daa be kiende Gregorius for dem att it aff hansz børen bahr ilden bortt i marchen, saa det scheede aff waade och imod hansz willie.

- 35a Herom er for rette affsagtt att effterdj Gregorius herom offte till forn har veret steffentt men foragter retten och iche will møde, och hand for tuende danmend som schouff schaaden beszaæ har bekientt at schaaden scheede aff waade werch formedelst it hanssz egen baren som jlden vdbar, daa bøhr hand effter lougen *Landsleye Balchen* 25 *Capitel* *forschreffne* 6 *Rixdaller* effter vorderingen att betalle, saauell som och hans femb aars affgiffтт aff det paaboende pladz och det inden 14 dage, eller *sallig* Jens

Sørenszens quinde slegtt aff hans godz och formue at maa wed wordering vdsøge, dog huisz hand derpaa kand haffue betalt, at bøhr komme hannem till aff korttning och goede.

Sambson Kierland ved fougden Jffuer Knudszen lod fred liusze hans paa boende gaardz vdmarch och nøder schouge, att ingen szig till fordrister der vdj nogen forfang eller schaade at giøre imod lougen wnder tilbørlig straff.

Lauridtz Gottschalchszen steffent sin broder Jndre Tuett med for meening hand hosz hannem will haffue huszsæde paa Tuett effterdj hand der vdj er en laadzeiger och odellsmand.

Jndre møtte formeentte hand bøhr niude den rett Norgis Loug den ældste broder tillholder. Hand wilde ingenlunde sambtøche sin broder der ind paa. Hand haffde schaffet ham en partt i Tielle och den haffde hand igien opsagtt.

Aff sagtt at effterdj Norgis Loug *Arffue Balchen* 7 for melder at den ældste broder schall ehne nyde aaszædet, och giffue de andre med eigre landschyld, daa bøhr och Lauridz der med at laade sig vere benøyet, och szig ej vidre med hussz eller jord befatte men strax igien at fahre der fra, om Jndre hannem iche lenger at bliffue will for vnde.

- 35b *Welbiurdig* Loduig Roszenkrantz till Hatteberg lod læssze och forkynde Mogens Johanszen Nessz hansz wdgiffne kiøbe och schiøde breff till *sallig Welbiurdig* Axell Mouatt till Hoffland paa en halff løb smør ringer 4 ½ *march* wdj den gaard Nessz i Quindherrit med bøkell. Daterit Hatteberg den 7 *Novembris* 1648.

Anno 1666 den 25 *Octobris* holtis allmindelig ledings och sageting paa Thuett med allmuen aff Schoneuigs schibbrede. Neruerende *Konglig Maystetz* foget Jffuer Knudszen, lehnsmanden Lauridtz i Wallen med *effterschreffne* laugrettismend som retten betiente nemblig Siffuer Aachre, Jndre Nessz, Erich Axdall, Nielsz Millie, Mogens Tungesuigen, Tolleff Fattland, Ormb Løffuig, Joen Schouge, Lauritz Thuett, Lauridtz Sanduig, Erich Quandall.

Fougden lod paa tinget læsze woris gunstig Her lehns herris schriftelig order om weete wagten och at itt nytt wagtthusz med om wdj der hossz schall opbøges som altid kand were ild wdj. Jtem at lexmendene deris soldatter wnder gewehr straxen schall forschaffe. Daterit Bergenhussz den 5 *Septembris* Anno 1666.

Jffuer Knudszen paa *Welbiurdig* Loduig Roszenkrantzes vegne atter fornyede och fred liuste Diuffue och Jndre Mattre schouge her i Schoneuigs schibbrede *etcetera*.

Effter allmuens begier er for dennem oplest Hans *Maystetz* naadigste anordning om wdschriffning daterit den 27 *Janvary* Anno 1666.

- Welbiurdig* Loduig Roszenkrantz wed szin tiener Suening Nielszen steffentt och till talt Hanssz Tøssze for resterende
- 36a rettighed aff hans brugende jordepantt i 3 aar nemblig 3 *Rixdaller 2 march* 12 *schilling*, som hand mottuilligen med jnde sider.
Hanssz Rasmuszen Tøssze møtte och beklagede sin fattigdomb, kunde iche negte gielden.
Suening var dom begierende effter lougen.
Aff sagtt Hansz Tøssze som med landschylden offuer tilbørlig tid har inde sidett bøhr

effter lougen at miste sin gaard, och dog betalle inden 14 dage eller lide derfor namb i hans boe schaadesløssz.

Siffuer Erichszen Wiche steffentt Sigrj Chlemedzdatter Wiche hans grandquinde for w-tilbørlig schieldzord, och derom fremb eschett effterschreffne prouff.

Knud Michelszen Øffstebøe wantt at daa hand i forgangen aar strax effter høstetinget komb i gaarden Wiche med sin korentiende och schulle till tiendeboden, daa hørde hand att Sigrj sagde till Siffuer och schielte hannem for en sortt trolld dieffuell och tiuff der du staar, huor till Siffuer suarede och bad hinde tie det er noch i send holt nu fred.

Torben Wiche proffuede at hand kom gaaende i dett samme, och hørde de ord at Sigrj schielte Siffuer for en suartt trolld dieffell och tiuff der du staar.

Pouell Øffstabøe wantt at hand och hørde samme tid Sigrj Wiche schielte Siffuer for en suartt throld dieffell och tiuff der du staar.

Och gjorde dissze *forschreffne* trende widnisbiurd herom med op ragtte fingre deris fulde boger eed.

Sigrj Wiche møtte och benegted at dj och vare iche sanden som nu vare proffuett, hindis mand Wdmund Wiche war wed retten neruerende och ved stod at hindis ord war saa, men hun sagde at Siffuer

36b schulle bliffue den, till hand beuiszer det hand haffuer schielt och slagett hinde for.

Siffuer Wiche formeente och satte i rette at Sigrj burde at were den samme \hun/ har schientt ham fore, huilchet hand indschød till danmentz schiøn.

Sigrj Wiche steffentt effterschreffne widnisbiurd som hun begiertte at maatte fra for hørtt effter førige till talle och begiertte opszettelsze.

Olle Johanszen Viche frembkom och wantt at hand komb indgaaende i Sigrj Wiches jldhussz i for leden sommer wed *Sancte* Hans dags tid, och spurde Sigrj ad huad hun haffde att sige paa hannem, daa suarede hun, kommer nu du, och da kunde hand iche szee att hun war slaget, och hand wende szig och gich strax wd igien.

Olle Michelszen Øffstebøe møtte paa hansz *qvindes* wegne och berettede at hun widste indtet widre end hun tillforne haffde wundet till tinge.

Sigrj sagde at Olles quinde var i det hussz daa hun bleff slagett. Der till suarede Olle nej, men hans quinde saæ Sigrj daa hun komb wd at hun war blaa paa kienden.

Sigrj bekientte och sagde nogle gange for retten at hun haffde sagtt och schielt Siffuer och Lauridz for tiuffue, det negted hun iche.

Siffuer och Lauridtz Wiche begierede endelig domb i sagen.

Men effterdj iblantt dissze laugrettismend ere en stoer deell bezlegted till Sigrj, derfor er sagen opszatt till neste ting, at 12 w-partische mend kand worde loughlig till kaldett.

37a Fougden Jffuer Knudsen steffentt Wdmund Wiche for schieldtzmaall paa Johans Wogen som scheede nu effter sehniste juell paa Wiche i Siffuers stue.

Lauridtz Achre proffuede herom at hand hørde Wdmund schielte Johannes Wogen at hand war en tiuff, hand haffde staallet hansz kid, men Vdmund war den tid meget druchen.

Olle Michelszen Øffstebøe proffuede at hand hørde samme tid Wdmund Wiche schielte Johannes Vogen for en tiuff hand haffde staallet it kid fra hannem som en tiuff.

Och gjorde de begge med opragtte fingre herom deris fulde æd.

Wdmund møtte och berettede at haffue szatt tvende kid i Waagemarchen huilche Johanes kiørde i hussz och sentte hannem bud dem at anamme, huilchet och saa scheede. Siden hentte Johanneszes dreng it aff de samme kid tilbage igien som Vdmund mente at were szitt. Hand sagde sig att were druchen och iche vidre att haffue schielt Johannes for tiuff.

Wdmund Wiche effter till spørgelsze erchlerede Johans i Waagen at hand iche widste noget w-ærliggt med hannem, eller andet end huisz en ærlig mand well sømmer och anstaar, och ej heller wed eller mindes hand at haffue werit i det husz huor hand saadantt schulle haffue sagtt, thj hand var meget druchen. Thj forbliffuer det der ved effterdj Johannes er der med fornøyett, och loffued Wdmund der fore at wille were i fougden minde.

37b Johannes Tielle steffentt hans grandquinde Boell Knuzdatter Tielle formedelst hun w-tilbørlig har offuer faldet hannem med slags maall, och bitt hannem i hanssz wenster haand, som hand nu for retten frembuiste. Suend Aassze och Niels Millie proffuede herom att Johanes Tielle har anuist szin haand for dem nu i sommer nest for slaatten paa en mandags morgen tillig, och daa siunttis dem at det war aff itt bitt thj tenderne stod imod huer andre, men de saæ iche huem det gjorde. Vidre end Johannes sagde och beschylte hans grandquinde Boell Knuzdatter derfor. Boell møtte och aldellisz benegtet at hun ham iche bitt haffuer. Hand schulle det beuisze. Johannes tog hinde om munden kunde iche wide om hand szig noget haffde reffuett. Thj hand wilde riffue hindis mund op. Affuist till neste ting at Boell effter *Mandhelge Balchen 19 Capitel* bør loug werge szig sielfftride, saa gaas der widre om huisz rett ehr.

Tolleff Jarelszen Londall frembkom for retten och liuste dette tiuffuerj at hand haffde fundet 1 sølffring och 1 liffstøche hosz Sigrj Ollesdatter huszkohne paa Wogen som hannem er bortstaalen fra. Hand saffnede ellers mere som hand for meener hun och haffuer taget. Afschediget at den beschylte schall effter *Tyffue Balchen 5 Capitel* steffnes till neste ting saa gaasz derom huisz rett ehr.

Fougden steffentt Niels Nielszen Øffstebøe for leyrmaall med Karj Torchildzdatter. Nielsz møtte och bekiende sin forszeelsze. Aff sagtt Nielsz schall bøde effter recessen *12 Rixdaller* 38a som Kongens fouget haffuer att søge i hans godz. Meenige ting allmue till stod att *forschreffne* Karj Torchildzdatter er itt wdfattig quindfollch, fahrer omkring bøgden tigger och eyer indtedt.

Johannes Seffuerey wed szin quinde steffent och till talte Erich Nessz for en jegt hannem er hyrt som paa bye weyen er for kommet. Formeente hand den burde at betalle. Erich Nessz møtte och berettede at jegten flachned paa bar siø paa Schindhasszen ved Graffdall, hans godz nemblig ved och nogen nøder med tallig och schind bleff bortte, med sambt en aff hans follch som satte liffuet till. Formeente at haffue største schaade. Bød dog at wille giffue Johannes Seffuerey effter dj det war hans eget follch – 3 *Rixdaller* med tid och stunde, huor med de ware forligtte.

Joen Schouge steffent Knud Tuett effter førige till talle om dett schieldtzmaall paa Eridtzland. Knud møtte och benegtet at hand de ord om noget tiuffuerj iche sagtt haffuer. Hand war heell druchen och mindes der indtedt till. Erchlerede Joen Schouge att hand iche widste hand war nogen tiuff eller i anden w-ærlig maade wed ham at beschylde en huis en erlig mand well sømmer och anstaar.

Anno 1666 den 27 Octobris holtis allmindelig ledings och sageting paa Støelle med allmuen aff Ettne schibbrede. Neruerende fougden Jffuer Knudszen med bonde lehnsmanden och effterschreffne laugrettismend som retten betientte nemblig, Lauridtz Østrimb, Johannes Fiøszne, Thorchild Wee, Thore Tuetta, Olle Brendeland,
38b Nielsz Steene, Gunder Høyland, Jens Waae, Jffuer Støelle och Hanssz Støelle.

Fogden lod læsze lehnsherrens ordere och befalling at allmuen schall forschaffe legs soldatterne wnder gewehr och geheng, daterit Bergenhus den 5 *Septembris* 1666.

Her Hansz Bugge *ibidem* lod læsze Biøren Lauridtzzen Øffre Fitt till hannem wdgiffne obligation paa 52 *Rixdaller 1 march*, och der for till for sichring i pantt stiller hannem ½ løb smør i Schieldall med bøxell, saa och it spand i Øffre Fitt wden bøxell, om saa scheede at hand med renttens affleg fanttis forszømmelig, daterit Nere Fitt den 24 *Octobris Anno* 1666.

Jffuer Tøriszen Schieldall lod lesze Olle Oszmundsen paa Topnes i Ryføllche hans till hannem wdgiffne kiøbe och schiøde breff paa 18 *marcher* smør med bøxell i Schieldall for 20 *Rixdaller* in specie daterit Waae tingstue den 23 *Octobris Anno* 1665.

Biøren Sande lod læsze Tieren Tuett i Fieldberg schibbrede till hannem wdgiffne kiøbe och schiøde breff paa en halff løb smør i Ramme med bøxell for 43 *Rixdaller*, daterit idtzige Støelle tingstue den 26 *Octobris Anno* 1666.

Sallig Joen Schioldtz arffuinger lod læsze Gunder Biørgen och Torben Tordszen Haaland paa egen och quindis beste moders wegne wdgiffne pantte breff paa ½ løb smør med en wog och 18 *march* koren i bemelte Yttre Haaland jmod 50 ½ *Rixdaller* de sambtlig der paa haffuer lantt och optaget daterit Yttre Haaland den 4 *Octobris Anno* 1666.

39a Fougden Jffuer Knudszen steffent Siffuer Erichszen Steenne for leyrmaall \med/ Jngeber Lauridtzdatter Ouesta, som for en maaned er kommen i barselseng. Huer deris fader, Erich Steenne och Lauridtz Ouesta møtte, och foregaff at det schall æchte huer andre. Loffuede at will were effter leiligheden i fougdens minde effter forordningen.

Thomas Joenszen glasmager paa Sandeid med slodtz citation steffent Haagen Madschar for 6 ½ *spand* korens landschyld i den jord Øustebøe i Ryføllche hand hannem panttszatt haffuer for 28 *Rixdaller* och nu igien solt hannem fra till Sacharias Norimb vden nogen indløszning, huorum till wedermaals talle war indsteffent Sacharias Norimb, saauell som och Haagens quinde och børen som det siden solt haffuer, och indlagdes {Tomas} Haagens rigtig panttebreff derom till Tomas vdgiffuet den 29 *Martj* 1665.

Herimod att suare frembstod Hans Andersen paa Haagens quindis wegne, och formeentte at hindis mand iche har spurtt hinde om villie och minde som schee burde effterdj det var hindis odell. Jndlaugde saa Hans Anderszen paa Zacharias Norimbs wegne *forschreffne* Haagen Madschars quinde och suogres till hannem vdgiffne fuldkommen kiøbe och schiøde breff till hannem paa samme 6 ½ *spand* koren daterit Wenge den 5 *January* 1666.

Hans Anderszen quindens fuldmegtig bekiende at daa hindis mand haffde først optaget

18 *Rixdaller*, bleff hand wed tuende mend forbøden, iche at schulle tage der flere penne paa.

- 39b Haagen Madschaar møtte och berettede at haffue op taget penne paa samme hans quindis odell till begges deris gaffn och beste. Formeentte at hand war hans quindis formønder och boedz werge, godzet var iche solt imod lougen, men allene panttsatt.

Thomas Joensen begierede till betalling i panttet till hand faar sinne penge igien.

Herom er saaledis for rette dømbt och aff sagtt att effterdj Haagen Madschar har vdszatt till Tomas Joensen 6 ½ spand korn i Øszbøe hans quindis odell som de till fellidtz har hafft och fult, for 28 *Rixdaller* derpaa till begges gaffn och brug optaget, huilchen jordepartt quinden siden wden hindis mandtz widenschab har solt (wden laugbydelsze) till Sacharias Norimb som dertill iche er odells baaren. Daa effterdj Norgis loug ingenstedz forbiuder en æchtte \mand/ at wdszette sin quindis odell till pantt, men heller forbiuder at bondens høstrue iche maa nogen kiøb raade vden hindis hösszbondz widenschab om det er offuer 2 *march* werd, till med befunder wj at hun w-louglig vden tilbydelsze till nermeste odells mend har solt samme godtz till Zacharias Norimb som er en fremmed.

Wed wj der fore ej anderledis herom at kiende end at Tomas Joenszen jo effter szitt pantte breff bør haffue och niude samme jordepartt till hand sine wdlaugde penne med paa bragte omkostning igien bekommer. Huor imod det kiøb med Zacharias Norimb magtigløs bliffuer och godzet de nermiste odellsmend for tilbørlig løsszen at föllge effter lougen.

Aasmund Nerimb paa hans wermoder Anne Wees wegne steffent sin broder Zacharias Norimb med

- 40a det schifftebreff effter deris *sallig* forældre efftersom hun formeener iche at haffue faatt sin søsterlod tillfulde.

Niels Grønsta møtte paa hans werfader Zacharias Norimbs wegne och berettede at breffuet var sønden for i Ryfølche hos hans broder Johans Ærøen. Zacharias war nu sielff iche tillstede, breffuett schulle komme tillstede till waartingett.

Anno 1666 den 30 Octobris holtis allmindelig ledings och sage ting paa Waache med allmuen aff Fieldbergs schibbrede. Neruerende *Konglig Maystetz* fouget Jffuer Knudszen, med effterschreffne laugrettismend som retten betientte nemblig Johannes Berie, Berie Wogen, Kield Ørland, Lauridtz Giereuigen, Christen Eye, Olle Roen, Erich Wdbioe, Pouell Østereide, Oszmund Nerimb och Johannes Killisuigen.

Konglig *Maystetz* fouget lod læsze Hans Exellentz Her General Major Reichwins schriftelig befalling om wetten och warde hussze att op bøgge, sambtt wnder gewehr at for schaffe huer legs soldatt som fattis daterit Bergenhussz den 5 *Septembris* Anno 1666 *etecera*.

Fougden lod læsze paa *Welbiurdig* Loduig Roszenkrantzis wegne den førige beschreffuen fred liuszning paa Kiche schoug her i schibbredet at ingen der vdi imod lougen schulle hugge wnder tilbørlig straff effter lougen.

Knud Stuemoe lod læsze it kiøbe breff till hannem vdgiffuet paa effterschreffne partter i hans paa boende gaard nemblig \Olle/ Siffuerszen Lande paa egen och søsters Ingeborg Siffuersdatters vegne solt threj spand koren, och Jffuer Gammelszens quindes anpartt smør nj marcher och 2 spand koren, huor for Olle Siffuerszen har bekommet paa egen

och søsters vegne 14 $\frac{1}{2}$ *Rixdaller*, och Jffuer Gamelszen 18 *Rixdaller* 3 ortt. Daterit Lunde ting
40b stue i Øllen den 2 Novembris 1664.

Jacob Wieland lod læsze Torgier Nielsen paa Mæland i Schiold sogen hans till hannem vdgiffne kiøbe breff paa nj marcher smør och 4 $\frac{1}{2}$ *march* i vare hans høstrues odell i den gaard Wieland her i Fieldbergs schibbrede beliggende for penng 25 *Rixdaller*. Daterit Killiszuig tingstue den 24 Octobris 1662.

Jacob Wieland lod læsze sin suoger Tøris Laursens kiøbe breff paa sin høstrues odellspartt i Wieland som schylder aarlig nj *march* smør och 4 $\frac{1}{2}$ *march* vahre med bœxell for 25 *Rixdaller*. Daterit idtzige tingstue den 29 Octobris Anno 1666.

Thronð Øffuerdall steffent Alff Hougeland for medelst hand har reffuett neffuer i deris schoug som hand formeentte att were w-tilbørligt.

Alff Hougland møtte och berettede at hand er sielff en odell mand och eigre till $\frac{1}{2}$ løb \smør/ och 3 spand korn med bœxell i samme gaard. Thj kunde ingen forbiude hannem at bruge szitt eget.

Aff scheediget at schaden schall aff dannemend besees effter lougen huad heller Alff har brugt mere end hans lod kand talle eller iche, saa gaes derom huisz rett ehr.

Aasmund Nerimb och Johannes Killesuig Aalunz kierche ombudzmend steffentt Suend Øffrebøe {och} och Truels Stuemoes arffuinger for 34 *Speciedaller* 20 *schilling* de paa deris regenschabber for Anno 1641 och 1642 er schyldig bleffuen, effter derom stichtschriffrens och prouistens order och fuldmagtt.

41a Anders Anderszen møtte paa Suend Øffrebøes vegne, och berettede at paa samme giend endeell schall vere betalt aff hans *sallig* fader Her Andersz som schall befindisz i kierche stoellen.

Joen Hussztuett paa hans *sallig* verfader Truels Stuemoes vegne jndlagde *sallig* Her Anderszes quitans paa 10 *Speciedaller* hand till Aalunz kierche har betalt, som schall vere resten.

Sagen er effter begier dilaterit till vaartingett om de jndsteffente imedellertid kand med kierche stoellen eller i andre maade affuisze derpaa att haffue betalt, kand dett komme dem till goede.

Fougden Jffuer Knudszen effter steffnemaall tilltalte Niels och Joen Øffrebøe for mottuillighed at de iche will giøre fløttning till ordinarj ting reiszer.

De møtte och berettede at de kom strax effter och kunde iche faa baad offuer sundett.

Zacharias schaffer till stod at Joen sagde nej hand uille iche føre med widre ord de brugtte.

Affsagtt de huer schall bøde effter lougen 2 *march* sølff.

Olle Ouchland steffentt Maritte Berie for arffue suig hun har giortt effter deris *sallig*fader Johannes Eye som er død for wngefehr 16 aar siden, och schall bestaa i en kiell som nu er paa Berie, huilchen hand formeener till en søsterpartt at vere udj berettiget paa hans quindis vegne.

Maritte Berie møtte och berettede at hindis *sallig* fader war hossz hinde och hindis mand i 3 $\frac{1}{2}$ aarstid, och døde der, och de gjorde hans jordeferd. Formeentte iche pligtig vere at giøre dett ehre, effterdj de ere flere sødschind, och kiellen iche kand opstrece till slig betalling.

- Olle Ouchland effter till spørgelsze bekiende sielff at
41b hans quindis *sallig* fader var hosz Jngwar Berie till ophold i 3 ½ aar och de giorde hans jordeferd.

Herom er saaledis dømbtt och for rette affsagt att effterdj Olle Ouchland sielff for retten bekiender och wedstaar at hans *sallig* werfader war hosz Jnguor Berie till ophold i 3 ½ aars tid, och hand giorde hansz begraffuelsze som nu till sammen er æstimerit till 38 *Rixdaller 3 march*, huor paa *sallig* Jnguor Berie haffuer bekommett en kobberkiell worderitt for 7 *Rixdaller 4 march 12 schilling*, saa det befindis att *sallig* Jngwors arffuinger derpaa rester och till kommer 30 *Rixdaller 4 march 4 schilling*. Huilche sambtlig den *sallig* mandz børen som ere 4 søstre med Maritte Berie bøhr huer effter anpart at betalle nemblig 7 *Rixdaller 4 march 1 schilling*, och det inden 14 dage vnder namb i en huers boe, effterdj alle børnen den ene saauell som den anden er pligtig deris *gammelle* fader at opholde effter lougen. Huis och kand befindis att *sallig* Jnguor Berie mere end den kiell derpaa kand haffue bekommett, daa bør det at komme dem till affkorttning och goede.

Hans Anderszen steffentt Olle Roen for 1 *tønde* koren tiende och 2 spand, Olle Stuemoe for 1 *tønde* koren tiende, Christen Eye ½ *tønde* koren och anden giæld 5 ½ *Rixdaller* och 1 ½ ort med 2 *tønder* koren och Ormb Berie 1 *tønde* koren thiende. Begierte herom domb till betalling.

Bemeltte jndsteffentte møtte alle och loffuede med forderligste att ville betalle, vndtagen Christen Eye som negted iche at vere saa meget schyldig.

Aff sagt att de sambtlig bør betalle denne

- 42a paa steffentte koren tiende inden 14 dage vnder namb i deris boe effter lougen med paagaende om kostning schaadsløssz. Och Christen Eye inden waartinget at giøre rigtig aff reining om den anden giæld, eller och at lide dom effter rettens gemesz.

Anno 1666 den 3 Novembris holtis allmindelig ledings och sage ting paa Bue i Bømmellen med allmuen aff Fiære schibbrede. Neruerende Konglig Maystetz fouget Jffuer Knudszen, boende lehnsmanden Niels Øchland med effterschreffne laugrettismend som retten betientte nemblig, Giermund Møllstre, Peer Eidtzuog, Hansz Strømøen, Suend Ljer, Ingebrichtt Eggeland, Dauitt Wlffueragger, Knud Ouge, Thøer Enstauold, Olle Biørdall, Siffuer Øffrebøe, Hellie Suentzbøe och Torchild Møllstre sambtt Joen Jmbreland.

Fougden lod læsze lehnsherren *Her General* Major Reichuins schrifftelig order at ingen vnder høyeste straff szig schulle till fordriste at indlosze nogen flaatte paa høyre end 6 schibe. Item at itt wagtt hussz hossz wede warden schall op bøges med pallsader om. Diszligeste at de soldatter som fattis wndergewehr sligtt straxen at schulle forschaffes *etcetera*. Daterit Bergenhussz den 5 Septembris Anno 1666.

Fougden paa *Velbiurdig* Loduig Roszenkrantztes vegne fredliuste Lier schoug her i Fiære schibbrede att ingen sig der wdj {szig} schulle till fordriste at huge vnder tilbørlig straff effter lougen.

Fougden Jffuer Knudszen atter indsteffentt den aff rømbtt Mogens Tollachszens quinde Guren Olls datter saa och hans egen fader Tollach Olszen Bielland, till dom att an høre effter førige

- 42b førte prouff och widnisbiurd om det drab hand haffuer begaett paa *sallig* Torchild Tuettelj.

Huorom till wedermaallstalle var tillstede den dødes efftermaallsmand och enche Anne Nielszdatter som beklagede hindis *sallig* mandz død och affdage tagelsze att hinde war bragtt om hindis forsuar och wellferrt. Satte derforre alting i rettens hender.

Och war *Konglig Maystetz* fouget tillige med paa rettens wegne domb begierende effter lougen paa dend schyldiges fred och boeslod.

Daa er herom for rette dømbtt och affsagtt att effterdj Mogens Tollachszen med en dragenn kniff och død slag har forgrebet szig paa sin fattig neste den *sallig* mand Torchild Tuettelj som hand har taget aff dage effter derom førte proff och widnisbiurd paa Eidtzuog den 28 Novembris sidst forleden. Huor imod drabmandens egen fader Tollach Bielland nu ved retten tillstede ingen billig jndszaugen eller giensigelsze haffuer. Daa effterdj Norgis Loug *Mandhelge Balchen* 13 *Capitel* i det tridie paragrafos formelder: dør den hand stach med kniff, daa were fredløssz och komme aldrig i landett igien, men huad mandraberens boeslod belanger, der med faris som lougen till forne wduiszer. Saa effterdj wj aff sagens beschaffenhed och widnisbiurdenes anleding iche kand ehragte at samme drabs gierning aff nogen nød werge szig er scheid eller till dragen, der fore bør Mogens Tollachszen effter samme lougens *Capitel* at lide, och hans boeslod till Hans *Maystett* effter *Mandhelge Balchen* første och fierde *Capitel* at were for falden.

- 43a Fougden steffentt Anne Hougszbøe formedelst hun har huszett och opholt en løszgienger som er løben fra hansz æchtequinde aff Vaassz.

Anne møtte berettede at samme perszoen wed naffn Iffuer war hosz hinde med hans æchtequinde och siden hun aff drog har hand slengt der till husz verelsze till och fra meden hand arbeidet der i bøgden.

Aff sagtt effterdj Anne Hougszbøe iche kand negte jo att vere bevust samme perszoen at haffue leffuet i ond forligelsze med hans æchtequinde, och ellers hafft szitt till hold med itt løst quindfolch, och dog till sted hannem huszwerelsze hosz sig. Daa bøhr hun effter lougen [*Ting*]*Fare Balchen* 7 *Capitel* at bøde 1 *march* sølff, och *Konglig Maystetz* fouget att søge samme løszgengers egen perszoen till widre straff effter recessen.

Fougden Jffuer Knudszen paa toldereren Anders Rasmuszens wegne effter steffnemaall frembeschett Olle Sween effter førige tilltalle om de 500 bord hand in Anno 1664 her ved Aaruigen har solt och wdschibbett, derom effter førige aff scheid paa Røsszelandz tingstue at beuisze Hans *Maystetz* tiende att were betalt.

Olle Sween møtte och jndlaugde førige foget Peder Godschenszens sedell, saaledis ord fra ord formeldende dersom nogen saugschatt aff Frøuigs saug pro Anno 1663 fordres, daa er dett iche rett, thj dett er rigtig mig betalt, huor fore Frøuigs besidere till foren haffuer zedell datum Staffuanger 24 *April* 66.

Bleff atter forabschedigett at Olle Sween till neste waarting schall forschaffe for klarliger beuis at hand nogen schatt for de paa steffentte 500 bord har betalt {har betalt}, saa gaes derom huis rett er.

- 43b Olle Hoope steffentt Baard Flottnes formedelst hand w-tilbørligen har laadet hans ord falde om hannem for andre gottfolch at hand schulle haffue lagtt vidier paa en hansz geitter och wilde haffde leyett den till søessz. Formeentte hand saadant burde hannem att offuer beuisze eller sielff lide derforre som vedbøhr.

Baard Flattnes møtte och berettede at haffde hermitt en husszquindis Anne i Bueuichens ord som for hannem berettede saadantt at haffue szeett, och nu villd hun dett iche ved staa eller laade szig herom finde. Beklagede szin w-uidenhed att hand iche widste nogen schiell till, Olle Hope saadantt schulle haffue giortt hand beschylte hannem iche thj

hand aldrig haffde staallet noget fra hannem, och hand wed iche noget w-tilbørligt med hannem end huis en ærlig mand vellsømmer och anstaar.
Med huilchen ehrklering Olle Hoop for gott follches forbøn lod szig were benøyyett.

Hans Anderszen steffentt Haldoer Biercheland for tridie tage aff en halff hud hand med schall inde side i 6 aar.

Haldoer møtte och med høyeste æd benegter at hand samme tridietage betalt haffuer.
Aff sagtt att effterdj recessen iche tillsteder at landgielder eller andre restantzer saa lenge w-paa talt schall hedenstaa, medens aarlig att schall indsteffnis och j itt tings widne indfør is huor vitt en huer bekiender, eller hannem strax offuerbeuises om hand dett i fra gaar, och schall bonden der effter och iche widre were pligtig att suare och betalle. Huilchet i denne sag iche er i agt taget eller

44a effter kommett. Thj ved wj iche imod recessen anderledis att kiende end Haldoer Biercheland jo her for bør fj att were.

Hans Anderszen steffentt Rasmus Biercheland for resterende landschyld for Anno 1665 – 4 Rixdaller 1 ortt hand endnu med jnde sider och iche har betalt.

Rasmus møtte och berettede att haffue talt med sallig Her Anders om fordrag paa landschylden och der forloffuede hannem en wær, huilchen hand siden har leffueritt nu Michellszmestid i Fieldberg.

Hans Anderszen satte i rette om hand iche szin jord burde haffue forbrutt.

Aff sagtt att effterdj Rasmus Biercheland har hafft dett i minde med den sallige mand Her Anders, om fordrag paa landschylden och der for giffuett en wær som i Fieldberg Michelszmøstid er leffuerit, dett Hans Anderszen sielff bekiender att vere scheid daa prouisten wahr der. Thj kand vj ej med billighed agtte at \hand/ med landschylden mottuillig har indeszidett effterdj hand saadantt har hafft i minde, och derfor allene aff siger att hand de paasteffente 4 Rixdaller 1 ortt bør betalle inden 14 dage wnder namb i hanssz boe, och fremdellis att beholde sin jord som till foren.

Hansz Anderszen steffentt Gyrj Halstensdatter for 3 Rixdaller lonte penng. Item Haldoer Biercheland for 1 ½ Rixdaller. Begiertte dom till betalling.

Haldoer Biercheland møtte paa egen och *forschreffne* hans festequindis wegne och war gielden gestendig.

Thj er aff sagtt att de bøhr betalle samme fordring inden 14 dage wnder namb och wordering i en

44b huersz godtz och formue effter lougen.

Anno 1666 den 8 Novembris holtis allmindelig høste och sageting paa Nordhuglen med allmuen aff Føens *schibbrede*. Neruerende fougden Jffuer Knudszen, bonde lehnsmanden Lauritz Tottland med effterneffente laugrettismend som retten betiente nembliq Jndre Berøen, Michell Føen, Arne Haauigen, Jndre Hollund, Erich Hollme, Hanssz Nessz, Willomb Hollme, Peer Berie, Aschild Langeland, Olle Staffueland, Jngebrichtt Andall, Olle Nøchling, Niels Haauigen, Jacob Waarland och Nielsz Hilltuett.

Welbiurdig Loduig Roszenkrantz till Hatteberg wed szin tiener och fuldmegtig Suening Nielszen lod indlegge at op lesze Welbiurdig frue Dorette Bielches obligation paa 400 Rixdaller in specie till sallig Welbiurdig Axell Mouatt wdgiffuett den 18 January 1656, huor imod hindis Velbiurdighedz jordegodtz i Bergenhusz lehn till wnder pantt stillis.

Jligemaade oplest Hans *Velbiurdighedz* fuldmagtt till *bemeltte* szin tiener een[?] rigtig kiøb och beslutt att indgaa med fruens fuldmegtig paa saa meget godz samme summa kand op løbe, daterit Hoffland den 28 Augustj Anno 1666.

Paa *welbemeltte* *Welbyrdige* mandtz vegne er fred liust *Pettertejens* schoug paa Storen att ingen imod lougen szig schulle till fordriste derwdj at hugge wnder tilbørlig straff.

45a *Welbiurdige* frue Karen Mouatt till *Orningsgaard* lod lesze for retten itt pergamentz mageschifftebreff *Welbiurdig* Berentt Orning med Lauridz Johanszen Tosznes haffde giortt om Tyszen paa Storen schyldende aarlig 2 ½ løber 1 spand smør en hud och itt gedschind sambtt derhossz 49 *Rixdaller* *Welbiurdig* Berentt Orning oppebaarett haffuer. Huor imod Lauridtz Johanszen till fuld wederlaug schulle haffue och beholde en partt i Wttne i Haranger schylder aarlig 2 ½ løber smør och 1 *tønde* malt, och Gundtuett i Wndall[?] schylder aarlig 2 ½ pund och 6 *marcher* smør och 2 geedschind. Daterit Torsznes den 1 February 1651.

Fougden Jffuer Knudszen lod læsze commendantens wdschichede gienpartt aff lehnsherrens *Her* General Major Rechuins order och aduarszell till alle och enhuer, att ingen schulle till fordriste sig att fare vd eller ind i Bergen bye ved nattertide, eller anden stedz att anlegge end wed festningen. Daterit Bergenhus den 24 Septembris 1666.

Anders Raszmuszen *Konglig Maystetz* tolder her sammestedz lod lesze Wellædelle *Her* Canceler Petter Reedtzes fuldmegtige Peder Anderszens till hannem vdgifne schiøde och kiøbe breff paa den gaard Løning paa Storen schylder aarlig 1 løb smør och 1 hud. Daterit Bergen den 19 Janvary 1666.

Jligemaade op lest *bemeltte* Andersz Raszmuszens wdgifne aff staaelsze och kiøbebreff till mig Pouell *Troelszen* paa den halffue partt i Kyuig liggende paa Storen schylder aarlig 1 løb smør och 1 hud. Daterit Leruig den 1 May 1666.

Och bleff samme gaardtz schoug och march lydelig fredliust att ingen derwdj maa giøre nogen schaade eller forfang entten med hugster eller fæbeitte paa setter eller wdmarch wnder tilbørlig straff effter lougen.

45b Fougden Jffuer Knudszen fremførte for retten en tiuff wed naffn Olle Ollszen barnefød paa Dueland i Øllen her i Sundhordlehn som siden har tillholt i huszwerelsze paa klocherjorden Tuett i 13 aars tid. Huilchen effter examen om szin forszælsze saaledis sielff bekiende, att hand nu natten till Michellsmysz afften sidst forleden er gangett fra Tuett wed midnadz bøll till Langeland och haffde itt støche træ i haanden huilchet hand bekiende at stach imellomb døren wed laaszet paa Haldoers stabuer, saa den strax gich op. Tog saa paa staburet en liden fure kiste, noget[!] kiød och 2 støcher smør och bahr det hiemb. Strax daa hand komb i gaarden brød hand logget synder med en naffuer. Daa wahr der wdj trende punge med pennges saa och 2 sølffscher, och indtett andett. Huor mange pennges dett wahr widste hand iche, hand tog dem oc lagde dem wnder en fiell i itt kleffue gulff. Mad wahrne lagde hand vnder en brage busch. Siden bekiende hand att penngene laa der fra om fredags natten hand dem stall och till om søndagen att Haldoer Langeland kom och tog dem igien, imen hand wahr paa wetten. 14 dage dereffter daa bleff hand tagen aff lehnsmanden och ført bunden till Langeland. Hand bekiende och at haffue staallett nogen mad wahre som hand tientte i Wadz sogen i Ryfølche, ellers haffde hand indtett staallett i nogen maade.

Berettede saa att hand nu i forleden høst har werett saa tung till mode saa att huor hand sad der sad hand, och ellers befantt szig att were for wentt, och afftenen till forne for end gierningen scheede, tøjchte hannem at en komb till och tog i hannem och bad ham gaa wd och fulde med paa weyen, alt till Langeland. Hand ehrklerde sin quinde att hun indtett i nogen maade har werett i raad eller sambtøjche

46a med hannem derom, men bleff gandsche forschrechet daa hand indkomb om natten och sagde hand haffde werett paa onde weye. Spurde hun huor. Sagde hand paa Haldoer Langelandtz stabur. Daa wilde hun haffue løbbet att wattnet och forgiortt szig sielf, men hand tog hinde igien, och sagde hand schulle lege penngene paa itt sted hun schulle iche faa dennem att sse. Madwahrne ad de siden op.

Haldoer Langeland som penngene[ne] haffde mist war wed retten neruerende, och satte alting herom i dommeren och rettens hender. Hand haffde mødig med sur sleb och arbeide fortientt sine penge.

Fougden Jffuer Knudszen satte vdj rette att effterdj tiuffuen med kosterne och saasom paa fersche gierninger er greben, huorom nu for retten bleff frembuist den op brutte kiste med der wdj werende rede penngene till sammen effter op telling for retten 81 Rixdaller 3 march och tuende sølffscheer. Daa formeente hand, att tiuffuen derfor effter egen bekiendelse bøhr att lide paa liffuett effter lougen.

Och bleff sagen optagen i betenchede {optagen}.

Her Jan Bechman wed Hendrich Klover for retten till talte Nielsz Haauigen for itt horssz med føll som i fieltt er for kommett. Formeente hand dett burde betalle.

Nielsz Haauigen møtte och berettede iche at vere loughlig steffentt till med ei heller hanssz med arffuinger. Her Jan war paa schiffed effter hans *sallig* fader wdlagt samme horssz och føll for wngfehr 4 aar siden, om det nu er død formeente hand arffuingerne iche burde att suare till.

Aff sagtt Her Jan bøhr sielff haffue schaadn effterdj det paa schiffed wdlagte horssz iche kunde gaa paa

46b arffuingerne eventyr, men paa prestens, som sin betalling burde haffue anammett.

Her Johan steffentt Jndre Teigland for w-loughlig jordebrug, och frembeschett hans bøxell sedell.

Jndre møtte foregaff at haffue hafft och brugtt sin jord i Her Jan och hans formandtz tid offuer 32 aar. Formeente hans lange brug och kand at niude.

Affsagtt att Jndre Teigland med rette billigen bør niude szitt brug hand i saa lang tid hafft haffuer. Huis och nogen indtrengsell paa enten siderne imellomb granderne kand begaaes, daa kand de wed kommende tage dan mend derpaa effter lougen.

Her Johan steffentt Anders Gillie for for trengsell i hans laxszeuog paa Gidtøen.

Anders møtte sagde att haffue forloff aff kierchewergen att side der, grunden er iche Her Jans, till med er det langtt fra Gidzøewogen.

Affuist till aastedens besigtelse.

Lauridtz Siøuld steffentt Maritte Melling till at frembuisze hindis adkombst till hans høstrues odells partt i Siøuld som hand formeente iche till fulde att were betalt.

Gunder Øchland, Simen Melling och Hans *ibidem* møtte och indlagde itt pergamentz kiøbebreff paa 2 ½ pund smør och tilhørige wahre i Siøuld som den *sallig* mand Gunder Giurszen aff sine med sødschind kiøbt haffuer for 65 ½ Rixdaller med schøttningssøre. Daterit Melling den 16 Augustj 1647.

Effter huilchet breffs formelding Lauridtz Siøuld som har Johans Giursens datter till

æchtte, denne gang lod szig were med benøyett.

- 47a Bemelte Maritte Melling lod læsze *sallig* Hans Bøes arffuinger i Carsund deris affstaaelszes breff paa 1 ½ løb smør \i Siøuold/ hindis *sallig* mand haffde vdsatt och nu aff dennem igien løst for 55 *Rixdaller*. Daterit Carmsund den 29 Juny 1664.

Peer Lauridzen steffentt Jndre Hollund for bøxel och landschyld aff den jord Selle hannem och hans søster arffuelig er till falden som Jndre har veret formønder for, och haffuer oppebaarett.

Jndre møtte och formeentte hand burde haffue sex aars kostpennge for Britte Larsdatter, effterdj hun komb liden till hannem.

Affwist till schifftebreffuet kommer tillstede, saa schall dennem imellomb regnis huis rett ehr.

Forschreffne Peer Lauridzen steffentt Peer Knudszen Selle for resterende landschyld aff hans brugende jorde partt med dette aar 1666 till sammen naar en tønede koren er aff reignet – 8 ½ *Rixdaller* 4 *schilling*.

Peer Selle møtte och war samme till kraff gestendig.

Aff sagtt att effterdj Peer allene begierer domb paa betallingen der fore er dømbtt att hand saadantt bøhr betalle inden 14 dage wnder nam och wordering i hanssz boe.

Raszmus i Follgerøen steffentt Raszmus Sorttland for itt par heste hand fich hossz hannem i sommer, huorfore hand schulle giffue hannem 8 *Rixdaller* 4 *march*, och derfor satte hannem 1 stud och andett i pantt som siden er aff wentt. Diszligeste och for en geitt hand tog paa Steenswog som Raszmus i sin schyld war wdlagtt, och iche vil betalle.

- 47b Raszmus møtte och berettede at præsten tog studen bortt, Raszmus i Follgerøen kunde faa sine heste igien, geitten tog hand iche paa nogen ond meening.

Men Raszmus begierede dom til betalling.

Thj er affsagtt att effterdj Raszmus Sorttland sielff bekiender att haffue loffuet penng for hestene, daa bøhr hand och saadantt effter komme inden 14 dage wnder namb och wordering i hansz boe schaadesløssz. Och till med pligtig were att føre den gied tilbage hand taget haffuer och bøde der for 3 *march sølff* effter lougen.

Olle Hollme effter førige till talle steffentt Ingebrichtt Andall for den øg hand hannem schall haffue fratagett, och derom frembeschet Niels Liang till prouff som sehniste ting iche møtte.

Nielsz Liang frembstod berettede iche at kunde wide eller proffue Ingebrichtt Andall at haffue taget nogen øg som Olle Hollme har till hørtt, der kom en wng øg paa Bømllelandet. Huor den aff bleff widste hand iche.

Olle Hollme effter till spørgelsze ehrklerde szig iche at haffue flere widnisbiurd herom. Ehr derfor herom affsagtt att effterdj Olle Hollme iche louglig kand beuisze Ingebrichtt Andall har taget nogen øg hannem till hørende, daa bøhr hand for denne till talle frj att were och Olle Hollme att giffue hannem billig kost och tæring.

Jndre Berøen klagede at det var hansz march

- 48a som bliffuer opætt och wnder traad aff adschellige som setter øge i hans march wnden[!] loff eller minde. Hand schulle nu effter denne dag indszette dennem effter lougen, huor effter de wedkommende sig kunde wide for schaade att tahe wahre.

Hansz Jacobszen Busch lod læsze for retten Hans Konglig *Maystetz* naadigste wdgiffne tilladelszes breff at Christen Nielszen Reff maa holde gast geberi paa Leeruigen och sellge øll, win och anden drinch, saa at ingen paa en mihll nehr samme haffn hannem herudj nogen jndpassz maa giøre. Daterit Kiøbenhaffns slott den 20 May Anno 1663.

Dernest op lest Hans Exellentz Her Stattholder Vllrich Fredrich Gyldenløus resolution paa Hans Busches *supplication* att effterdj Christen Reff har aff staaett samme gest geberj for Hans Busch, daa har Hans Exellentz paa Hans *Maystetz* wegne beuilchett supplicanten dett igien att niude med samme rett och frihed som andre gastgebre effter forordningen haffuer, naar hand szig ellers samme naadige forordning i alle ord och puncter till børlig effter rettlig holder. Daterit Bergenhussz den 1 July Anno 1666.

Medfulte saa herhossz Hanssz Buschis anden *supplication* till woris gunstig Her lehnsherre General Major Reichuin med derpaa Hans Exellentzis giensuar att Konglig *Maystetz* fouget Jffuer Knudszen hannem wed samme gastgeberj schulle maintenere. Daterit Bergenhussz den 21 Augustj 1666.

Anno 1666 den 21 Decembris till itt berammede sage ting paa Kyuigen i Føens schibbrede. Neruerende Konglig *Maystetz* fouget Jffuer Knudszen med boende lehnsmanden Lauridtz Totland sambtt effterschreffne laugrettismend som retten betiente, nemblig Jndre Berøen,

- 48b Knud Nøtteland, Wie Schimmeland, Hanssz Nessz, Olle Nøchling, Peer Hyszingsta, *gammelle* Johannes och Knud *ibidem*, Omund Øchland, Haldoer Eschelend, Torben Stue.

Fougden Jffuer Knudszen lod atter i rette føre den tiuff Olle Tuetta effter sehniste opszettelsze paa Nordhuglen och begierede domb offuer hannem paa liffuett effterdj hand med kaaster 81 ½ *Rixdaller* och 2 sølff scheer er greben och førtt till rette.

Haldoer Langeland kaasternis eyermand var och nu neruerende och formeente at hannem szine pennges igien burde till dømmis, huorimod fougden protesterit de at burde vere forbrutt effterdj Haldoer dem har igien taget daa tiuffuen iche wahr hossz imod lougen.

Herom er saaledisz dømbtt och affsagtt at effterdj den for ossz i rette førtte tiuff Olle Tuette som paa fersche gierninger med kaasterne er greben, sielff for retten szin forszeelsze har bekientt at hand sehniste natten till Michelsmyszafften har indbrøtt paa Haldoer Langelanz stabur och der en kiste med 81 *Rixdaller* 3 *march* rede pennges och 2 sølffscheer bortt staallet, och wdj szitt till hold paa Tuett hiemb baaren. Daa effterdj saadantt med tilbørlig straff effter lougen billigen bør anszees, dog effterdj dett befindisz att were hansz første forszeelsze, och at hand iche till forn for slig sag har weret berøgtett, men alle till denne hans forszeelszes tid, at hand szig vell haffuer schichet, giffuer hannem itt gott loff och schudzmaall. Saa har vj derfor med woris gunstig Her laugmand och offuer dommers sambtt tøche och raadføring, herom aff sagtt att *forschreffne* Olle Tuetta for sin begangne

- 49a forszeelsze och tiuffuerj bøhr att straffes med jern och arbeide paa Bremmerholml hansz liffstid, och bonden at føllge szitt godz effter Norgis Loug Tyffue Ballchens 4 och 7 *Capitel*.

Sambson Rommetuett steffentt Olle Johanszen Tuett formedelst hand hannem paa hans kierche vey med slagsmaall har offuerfaldet och schielt hannem paa szin ære, som hand formeener w-tilbørligt att were, och begiertte straff derpaa effter lougen.

Olle Johansen huszmand møtte och berettede at Sambson forfulde hannem paa sin vej westen for Tyszen, med w-tilbørlig offuerfald, huorom hand beraabte sig paa proff och

vidnisbiurd att ville føre till waartingett, nemblig Marchus i Feresundett och Olluff Anderszen.

Bendix Kyuig frembstod for retten och szagde at Sambson burde at fralegge szig dett bøgderaab hand var kommen wdj om en kiell hand haffuer staallett. Huilchet Sambson begierthe att maatte vorde jndført.

Beroer till waartingett at widnisbiurdene vorder førtt saa gaasz parterne imellomb huisz rett ehr.

Welbiurdig Loduig Roszenkrantz till Hatteberg lod oplæse szin forhuerffuede jndwiszning och wordering paa *Welbiurdig* Berentt Ornings hoffued gaard Wattne, med sambtt Beltesta och vnderliggende laxsze wog i Opdalls schibbrede som till sammen er vorderit for 1450 Rixdaller, och welbeme~~l~~tte Roszenkrantz i betalling vdlagtt for huis Berentt Orning hannem effter rigtig obligationer och forhuerffuede dom schyldig ehr, daterit Leeruigen den 28 Septembris 1666.

Fougden lod oplæse for den tillsteffentte allmue fra alle schibbreder aff Sundhord lehn, Hans Excellenz

- 49b Her Stattholder Vldrich Fredrich Gyldenløffues missive till woris gunstige Her lehns herre Hans Excellenz Her General Major Richuin, om den anstalt her wdj amptet att giøre att huerchen Kongens eller kierchens tiender were szig att de entten ere borttforleht eller till nogen for szitt werd aff hendiget, schulle for kommis, mens wdj reserve forbliffue till Hans Maystetz egen widre naadigst anordning. Daterit Aggerszhuussz den 23 Novembris 1666.

Dernest beme~~l~~tte woris gunstig Her lehns herris missive till fougden om *forschreffne* order forderligen at forkynde laade. Diszligeste om att forfatte itt mandtall paa alle mandschafft gifte och v-gifte med sambtt dreng, handverchskarlle och schøttre och dett med forderligste Hans Excellenz at indschiche. Daterit Bergenhuussz den 3 Decembris 1666.

Endnu oplest commendantens missive till fougden Jffuer Knudszen at Hans Maystett aff Store Britanien en offenttlig krig wed wdgangen manifest haffue declarerit. Huorfore bønderne schulle beordris att haffue gott och døgtigt gevær med behørige munition. Jtem med weette wagten att schulle giøris god anstalt, och om noget kunde forefalde dett daa dito at referere. Daterit Bergenhuussz den 6 Decembris 1666.

[Fol. 50a til 84b er blanke]

[På siste folio (utan nummer, men etter rekkefølga fol. "85a") står følgjande:]

Vdj denne Sundhorlehns tingbog, findis nithj och sex numererede blader, huorudj sorenschriffuren *ibidem* Pouell Thruelsen rigtigen haffuer at schriffue alt huis for ting och rett hans bestilling vedkomende j neruerende aar forefalde kand. Actum Bergenus dend 14 Januarij Anno 1666.

Vdj Hans Excellenz Her Cancelers fraauerelsze

Hans Hanszen

Peder Hanszen

Egen[haand]

(restar av eit lakksegl)

[Fol. "85b" er blank. Opphaveleg har det altså vore 96 folioark i boka, men i dag er det berre 85 att. Det er likevel ingen grunn til å tru at det har vore skrive noko på dei arka

som i dag vantar.]